

VYHODNOCENÍ PLNĚNÍ KONCEPCE BOJE PROTI EXTREMISMU PRO ROK 2012

Praha 2013

**Vyhodnocení plnění Koncepce boje proti extremismu pro rok 2012 bylo
schváleno vládou dne 15. května 2013 usnesením č. 353.**

Text neprošel jazykovou ani stylistickou úpravou.

OBSAH

1. Komunikací proti demagogii.....	5
1.1. Otevřené a zodpovědné zpravodajství a PR.....	5
1.2. Internet bez nenávistné propagandy.....	5
1.3. Protiextremistická kampaň.....	8
2. Vědomostí proti totalitářům.....	8
2.1. Vzdělávání dětí a učitelů.....	8
3. Jednotná protiextremistická platforma.....	10
3.1. Prevence.....	10
3.2. Města a obce.....	13
4. Odbornost a imunita.....	15
4.1. Vzdělávání policistů.....	15
4.2. Vzdělávání justičních pracovníků.....	16
4.3. Organizační opatření v Policii ČR.....	17
4.4. Systémové a paušální zamezení infiltrace extremistů.....	18
5. Efektivně a korektně proti násilí.....	25
5.1. Bezpečnostní opatření při extremistických akcích.....	25
5.2. Oběti trestné činnosti z nenávisti.....	27
5.3. Trestní odpovědnost právnických osob.....	28
2. Protiextremistické aktivity nad rámec Koncepce boje proti extremismu pro rok 2011.....	30
2.1. Ministerstvo vnitra.....	30
2.1.1. Oblast prevence.....	30
2.1.2. Oblast výzkumu.....	32
2.1.3. Oblast vzdělávání.....	34
2.1.4. Oblast integrace cizinců.....	37
2.2. Ministerstvo práce a sociálních věcí.....	39
2.3. Ministerstvo kultury.....	41
2.3.1. Oblast církví a náboženských společností.....	42
2.3.2. Oblast médií a audiovize.....	42
2.3.3. Oblast regionální a národnostní kultury.....	43
2.3.4. Oblast umění, literatury a knihoven.....	43
2.3.5. Oblast ochrany movitého kulturního dědictví, muzeí a galerií.....	44
2.3.6. Muzeum romské kultury.....	44
2.3.7. Památník Terezín.....	46
2.3.8. Památník Lidice.....	46
2.3.9. Národní muzeum - Náprstkovo muzeum.....	47
2.4. Ministerstvo spravedlnosti.....	48
2.4.1. Oblast vzdělávání.....	48
2.4.2. Oblast legislativní.....	50
2.4.4. Státní zastupitelství.....	51
2.4.4. Probační a mediační služba.....	53
2.5. Úřad vlády.....	54
2.5.1. Mírnění napětí v Břeclavi.....	55
2.5.2. Zřízení pracovní skupiny pro řešení krizí v regionech.....	55
2.5.3. Setkání se šéfredaktory celostátních médií.....	55
2.5.4. Preventivní aktivity Agentury pro sociální začleňování.....	56
3. Seznam použitých zkratk.....	57

ÚVODNÍ POZNÁMKA

Koncepce boje proti extremismu pro rok 2012 byla schválena usnesením vlády č. 328 ze dne 9. května 2012. Při jejím vyhodnocení byla zachována struktura dokumentů, tedy dělení na pět pilířů:

- 1) Komunikací proti demagogii.
- 2) Vědomostí proti totalitářům.
- 3) Jednotná protiextremistická platforma.
- 4) Odbornost a imunita.
- 5) Efektivně a korektně proti násilí.

V druhé části dokumentu jsou uvedeny další aktivity uskutečněné orgány státní správy, které nejsou primárně protiextremistické, boji s extremismem ale napomáhají. V závěru je uveden seznam zkratk.

Podkladovými materiály přispěli, kromě Ministerstva vnitra a Policie ČR, zástupci resortů státní správy, konkrétně spravedlnosti, obrany, školství, mládeže a tělovýchovy, kultury, práce a sociálních věcí a dále Úřadu vlády a Nejvyššího státního zastupitelství.

1. Komunikací proti demagogii

1.1. Otevřené a zodpovědné zpravodajství a PR

- Pravidelně aktualizovat stávající informační a analytické materiály na webových stránkách. Zajistit jejich snadnou dostupnost. V případě Ministerstva vnitra a Policie ČR přinášet přidanou hodnotu pramenící z povahy činnosti bezpečnostních složek. Mezi materiály na webu Ministerstva vnitra doplňovat také analýzy. Pravidelně publikovat kvartální zprávy o scéně od Bezpečnostní informační služby a odboru bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra.
- Aktivně kontaktovat novináře a zodpovědně jim poskytovat informace s přidanou hodnotou. V případě informování o extremistické agresi volit ofenzivní přístup, zohledňující, respektive předvídající, možné dopady těchto násilností. Platí zásada nulové tolerance vůči násilnostem ze strany extremistů.
- Korektně informovat o pachatelích s etnickým backgroundem.

Gesce: Ministerstvo vnitra, Policie ČR, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Úřad vlády ČR.

Termín: průběžně.

Způsob plnění:

Ministerstvo vnitra

Pracovníci odboru tisku a public relations v roce 2012 pravidelně zveřejňovali informace a analýzy týkající se extremismu, migrační a azylové problematiky a dalších aktivit souvisejících s bojem proti xenofobii, rasismu a antisemitismu. Tyto informace jsou k dispozici zejména na <http://www.mvcr.cz/clanek/bezpecnostni-hrozby-337414.aspx?q=Y2hudW09NA%3d%3d>.

Dále byly průběžně zodpovídány dotazy novinářů i občanů.

Úřady vlády

Agentura pro sociální začleňování v romských lokalitách pravidelně prezentuje svou činnost a uveřejňuje další relevantní poznatky na webu: www.socialni-zaclenovani.cz a na Facebooku: www.facebook.com/agenturaprosocialnizaclenovani

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Informační a analytické materiály na webových stránkách www.msmt.cz a www.prevence-info.cz byly pravidelně aktualizovány a doplňovány. Tyto webové stránky jsou snadno dostupné všem subjektům v oblasti primární prevence i všem dalším zájemcům o tuto oblast.

1.2. Internet bez nenávistné propagandy

- Zřídit a zahájit činnost policejní internetové Helpline pro hlášení nelegálního a nežádoucího obsahu pro veřejnost, podle návrhu zpracovaného Odborem informační

kriminality Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování a odboru bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra. Na konci roku 2012 činnost Helpline vyhodnotit.

- Zahájit projekt s nestátním subjektem pro komunikaci s poskytovateli internetu pro nelegální extremistický obsah hostovaný na serverech třetích zemí podle návrhu zpracovaného odborem bezpečnostní politiky a odsouhlaseného relevantními policejními útvary. Poskytovat v případě potřeby součinnost Ministerstvu vnitra odborem poštovních služeb a služeb informační společnosti Ministerstva průmyslu a obchodu.

Gesce: Ministerstvo vnitra, Policie ČR a v případě druhého úkolu (komunikace s poskytovateli Internetu) i Ministerstvo průmyslu a obchodu.

Termín: 31. prosince 2012.

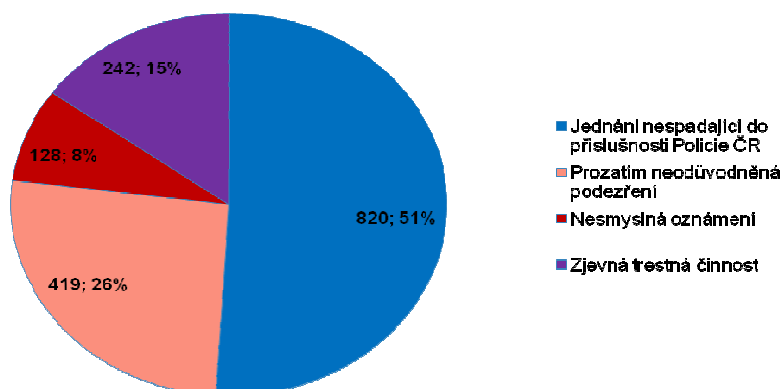
Způsob plnění:

Novinkou v oblasti informační kriminality bylo spuštění tzv. **Hotline PČR**, a to od 1. srpna 2012. Jedná se o on-line formulář "Hlášení kyberkriminality", který je veřejnosti zpřístupněn na internetových stránkách www.policie.cz. Prostřednictvím tohoto formuláře mohou občané jednoduše hlásit závadný obsah a závadové aktivity v síti internet. Odborné pracoviště Hotline PČR bylo zřízeno při odboru informační kriminality Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování Policejního prezidia České republiky a jeho pracovníci evidovali za rok 2012, tedy od 1.8.2012 až 31.12.2012, 1609 podnětů směřovaných právě do oblasti kybernetického prostředí (průměrně 12 hlášení denně, 32% je anonymních, 42% relevantních).

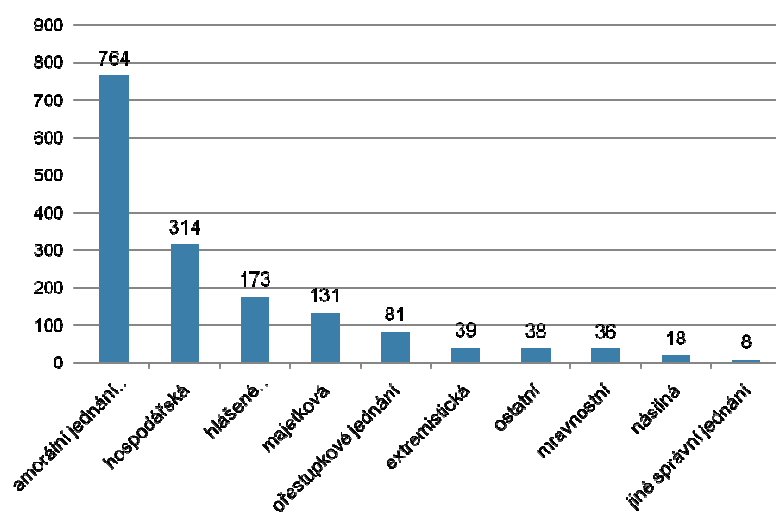
Po přijetí hlášení se činí tato opatření:

- Vyhodnocení hlášení.
- Vyrozumění oznamovatele.
- Prvotní šetření.
- Vlastní šetření či postoupení dle věcné a místní příslušnosti.
- Vyrozumění oznamovatele.

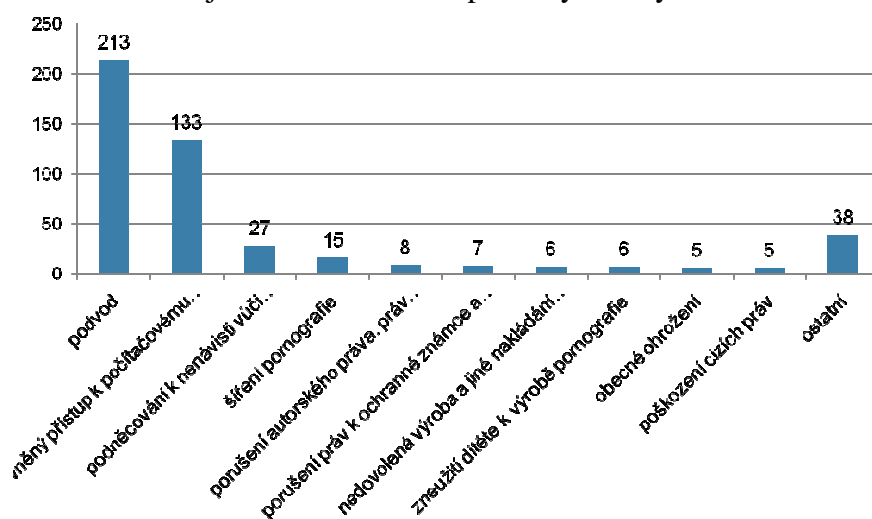
Druhy hlášení rámcově:

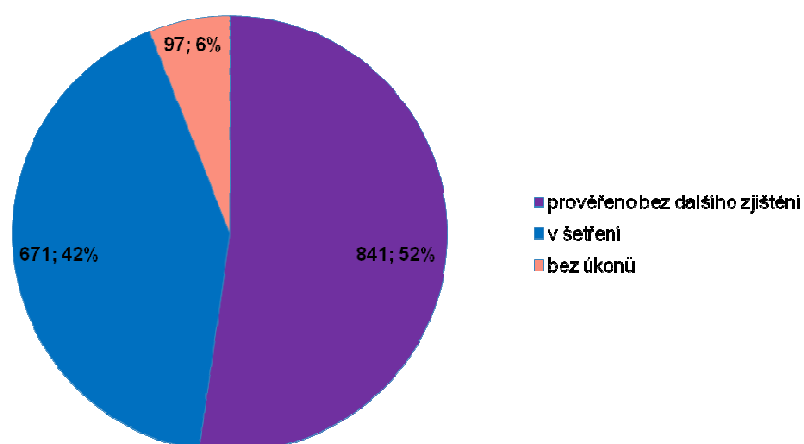
Oblasti hlášení:

Kvalifikace na jednotlivé skutkové podstaty trestných činů:

Způsob prvotního zpracování:

V roce 2012 byla podepsána **deklarace o spolupráci mezi Ministerstvem vnitra, Národním centrem bezpečnějšího internetu a CZI s.r.o.** Ze strany Ministerstva vnitra a Policie ČR byly poskytnuty podkladové materiály k vybraným neonacistickým webům. Prostor k hodnocení dostali i odborníci z akademické obce – právníci a politologové. Tyto výstupy slouží partnerům Ministerstva vnitra ke komunikaci s komerčními subjekty. Zároveň se v roce 2012 uskutečnila série koordinačních jednání. Lze konstatovat, že projekt byl úspěšně zahájen.

1.3. Protiextremistická kampaň

- Připravit ze strany Sekce pro lidská práva Úřadu vlády čtyřletý projekt zahrnující informační kampaně a na ně návazné projekty a další aktivity věnované tématům „rovné příležitosti“ a „extremismus/násilí z nenávisti“. Část projektu věnovat projevům extremismu, přičemž by měla naplňovat několik úkolů týkajících se mediálního zobrazování extremismu, součástí projektu by měla být i regionální vzdělávací část, která podpoří i plnění řady úkolů týkajících se vzdělávání. Poskytovat součinnost ze strany Ministerstva vnitra, případně Policie ČR.

Gesce: Úřad vlády.

Termín: 31. prosince 2012.

Způsob plnění:

Agentura pro sociální začleňování začala během roku 2012 s přípravou **celostátní kampaně upozorňující na problematiku násilí z nenávisti**. Kampaň bude součástí **tříletého projektu**, který bude realizovaný v letech 2013-2015 a bude hrazena z finančních mechanismů EHP/Norska. Součástí kampaně bude kromě **mediální části**, která se zaměří na celou republiku i **regionální část**. Ta se bude zaměřovat na **Ústecký a Moravskoslezský kraj** (kraje s nejvyšší inklinací mladých k extremistickým hnutím). V nich budou probíhat semináře a další **vzdělávací aktivity** pro učitele a na školách a také semináře pro policisty zaměřené na to, jak pracovat s obyvateli sociálně vyloučených lokalit. Součástí kampaně budou i **dva výzkumy** a aktivity představující dobré praxe v oblasti sociálního začleňování.

2. Vědomostí proti totalitářům

2.1. Vzdělávání dětí a učitelů

- Podporovat projekty primární prevence na školách a školských zařízeních zaměřených na prevenci kriminality, kde jednou z priorit je i oblast extremismu.
- Zpracovat Strategii prevence rizikových projevů chování dětí a mládeže v působnosti Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy na období 2013-2018.
- Zpracovat Akční plán ke Strategii prevence rizikových projevů chování dětí a mládeže v působnosti Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy na období 2013-2018.

- Podporovat další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti primární prevence rizikového chování ve školách, školských zařízeních a v zařízeních pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy zaměřené na oblast prevence extremismu.
- Stávající informační a analytické materiály v rámci primární prevence extremismu na webových stránkách pravidelně aktualizovat a doplňovat.

Gesce: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.

Termín: 31. prosince 2012.

- Poskytovat všestrannou pomoc a podporu při provádění stávajících preventivních, vzdělávacích projektů ze strany Ministerstva vnitra a Policie ČR.

Gesce: Ministerstvo vnitra a Policie ČR.

Termín: 31. prosince 2012.

- Zajistit realizaci, podporu a další rozvíjení pedagogických pracovníků, žáků a studentů v objektivním pohledu na komunistickou éru a praxi současných levicově totalitních režimů ve světě a nebezpečí, které mohou v současné době přinášet. Podporovat i iniciovat odborné diskuse, semináře a konference s komunistickou tematikou na všech stupních škol.
- Spolupracovat s akademickými pracovišti v oblasti levicového extremismu (Ústav pro studium totalitních režimů, vysoké školy, jiná odborná pracoviště).

Gesce: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ve spolupráci s Ministerstvem vnitra.

Termín: 31. prosince 2012.

Způsob plnění:

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „MŠMT“) standardně **podporovalo realizaci preventivních aktivit** zaměřených na problematiku extremismu.

V roce 2012 bylo **aktualizováno „Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních“** z roku 2010. Toto metodické doporučení bylo schváleno a zveřejněno v lednu 2012. Důležitou součástí metodického doporučení je praktický návod pro školy „Co dělat – intervence pedagoga“, který obsahuje doporučení ředitelům škol a školním metodikům prevence, jak se zachovat při výskytu určitého rizikového chování ve školách. Jednou z částí tohoto metodického doporučení je i část „Extremismus, rasismus, xenofobie, antisemitismus“.

V roce 2012 MŠMT vyhlásilo **Program na realizaci aktivit v oblasti prevence rizikového chování** v působnosti resortu MŠMT, na který ze svého rozpočtu vyčlenilo 20 000 000,- Kč. V rámci tohoto dotačního programu byly podporovány zejména programy dlouhodobé všeobecné primární prevence rizikových forem chování dětí a mládeže. Příjemci dotací byly školy, školská zařízení a nestátní neziskové organizace, které pracují s dětmi a mládeží. Dále byly uskutečněny projekty pro oblast kriminality, kde jednou z priorit je i oblast extremismu, a byly podpořeny celkovou částkou 8 134 000,- Kč. Výsledky dotačních řízení jsou zveřejněny na www.msmt.cz v sekci „Speciální školství“, odkaz „Prevence rizikového chování“.

Internetový portál www.prevence-info.cz sdružuje informace z oblasti primární prevence rizikového chování dětí a mládeže. Jednou z oblastí, které se tento portál věnuje, je i problematika extremismu, rasismu a xenofobie.

MŠMT v roce 2012 pracovalo na přípravě nové **Strategie prevence rizikových projevů chování u dětí a mládeže** v působnosti resortu školství, mládeže a tělovýchovy na období 2013 – 2018. Nová strategie bude navazovat na předchozí Strategii prevence rizikových projevů chování u dětí a mládeže na období 2009 – 2012. Návrh nové strategie bude předložen pro informaci vládě ČR v březnu 2013. Součástí nové strategie bude Akční plán ke Strategii prevence rizikových projevů chování dětí a mládeže.

V roce 2012 bylo v rámci dotačního řízení na realizaci aktivit v oblasti rizikového chování také **podpořeno vzdělávání pedagogických pracovníků** v oblasti primární prevence rizikového chování zaměřené na oblast prevence extremismu. Vzdělávací programy s tematikou extremismu má ve své nabídce také **Národní institut pro další vzdělávání** ve své nabídce v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků.

3. Jednotná protiextremistická platforma

3.1. Prevence

- Podporovat protiextremistické preventivní projekty
- Podporovat projekty v oblasti sociálního vyloučení.
- Zpracovat psychologickou analýzu odsouzených osob. Tuto dále poskytnout jiným resortům, akademické obci a nevládním organizacím k preventivním účelům.

Gesce: Ministerstvo vnitra a Policie ČR.

Termín: 31. prosince 2012.

Způsob plnění:

Ministerstvo vnitra zaštitilo celou řadu **preventivních a vzdělávacích aktivit**, které mají přesah do oblasti extremismu. Lze sem zařadit např. **preventivní projekt „Úsvit“, vzdělávání na policejních školách či programy na integraci cizinců**. Blíže jsou tyto aktivity popsány v kapitolách 8.1.1.1. Oblast prevence, 8.1.1.3. Oblast vzdělávání a 8.1.1.6. Oblast integrace cizinců.

Policisté ÚOOZ se i v roce 2012 zapojili do realizace **preventivního projektu Policejního prezidia „Policie pro každého“**. Jedním z témat tohoto projektu byl extremismus a xenofobie. ÚOOZ zpracoval obsahovou náplň projektu v dané oblasti. Cílovou skupinou, pro kterou je preventivní program určen jsou žáci základních a středních škol. Projekt by měli využívat policisté preventivně informačních skupin jednotlivých krajských ředitelství PČR a vyškolení lektori z řad pedagogů.

Odbor bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra ČR měl v rámci pracovního úkolu zadaného v Koncepci boje proti extremismu pro rok: „Zpracovat psychologickou analýzu odsouzených osob. Tuto dále poskytnout jiným resortům, akademické obci a nevládním organizacím k preventivním účelům“ (pracovní úkol 7. 3. Jednotná protiextremistická platforma - 7. 3. 1 Prevence). V rámci tohoto úkolu vznikly dva materiály, které na sebe úzce navazují.

Jako první materiál a úvod do dané problematiky vznikla: **Analýza dostupných soudních rozsudků pachatelů extremistické, rasově motivované a xenofobní násilné trestné činnosti.**

Analýza zaměřená úzce na násilnou extremistickou trestnou činnost byla zvolena ze dvou hlavních důvodů: násilná trestná činnost ohrožuje jedince na životu a na zdraví. A za druhé, jak vyplývá ze Zprávy o extremismu a projevech rasismu a xenofobie na území České republiky v roce 2011: „Extremistická scéna se v porovnání s předchozím rokem částečně zaktivizovala. Na jedné straně je situace patrná z hlediska trestné činnosti, která je sice kvantitativně na přibližně stejné úrovni, kvalitativně však **přibývá násilné trestné činnosti s extremistickým podtextem**“ (Ministerstvo vnitra, 2012, s. 8.). Proto je třeba věnovat této trestné činnosti zvýšenou pozornost.

Na základě studia soudních rozsudků získáme základní údaje: 1) o **pachateli** (pohlaví, věk, sociální statut/povolání, bydliště, národnost pachatele, přítomnost recidivy v kriminální kariéře, specializace v trestné činnosti, stupeň kriminálního vývoje), 2) o **trestném činu** (přítomnost alkoholu; místo, kde došlo k fyzickému útoku, vzdálenost místa trestného činu od bydliště pachatele, výskyt trestné činnosti dle: krajů, roku, měsíce i hodiny; počet spolupachatelů; použitá zbraň), 3) o **oběti** (počet obětí v rámci jednoho trestného činu, národnost, věk – ve smyslu mladiství x dospělí, pokus o vendetu) a 4) o **uložených trestech**. Bude se tedy jednat o prvotní sondu do vybrané problematiky.

Rozsudky byly získány ve spolupráci s osmi Krajskými soudy: (Městský soud v Praze, Krajský soud v Praze, Krajský soud v Českých Budějovicích, Krajský soud v Plzni, Krajský soud v Ústí nad Labem, Krajský soud v Hradci Králové, Krajský soud v Brně, Krajský soud v Ostravě) a jejich příslušnými pobočkami.

Na tuto analýzu navazuje materiál: **Kvalitativní popis psychologie osobnosti pachatele extremisticky, rasově motivované a xenofobní trestné činnosti.** Cílem materiálu je obohatit tzv. tvrdá statistická data o kvalitativní popis osobnosti pachatele extremisticky, rasově motivované a xenofobní trestné činnosti.

Závěry vycházejí z psychologických a/nebo psychiatrických soudně znaleckých posudků, které byly na pachatele extremisticky, rasově motivované a xenofobní trestné činnosti vytvořeny.

Na základě kvalitativního studia posudků bylo popsáno u pachatelů násilné extremistické trestné činnosti:

- Aktuální věk a zařazení do vývojového stádia z hlediska psychologie v době spáchání trestného činu.
- Charakter a frekvenci minulé trestné činnosti.
- Rodinné poměry v dětství a v současnosti, vztah k otci, matce a sourozencům, jejich profese, vzdělání, případná anamnestická zátěž v rodině (např. psychická porucha v rodině, porucha osobnosti, alkoholismus a jiné závislosti, domácí násilí nebo trestná činnost rodinných příslušníků). Výchova v rodině a pořadí narození.
- Studium a profesní kariéra, začlenění do školního nebo pracovního kolektivu, školní/profesionální úspěšnost atd.
- Vztah k alkoholu, chování v opilosti, přítomnost alkoholu (vyjádřeno v promilích) v rámci trestného činu, vztah k drogám, cigaretám, marihuaně nebo automatům.

- Rodinný stav, počet partnerek, první sexuální zkušenost, úspěšnost v partnerských vztazích.
- Vlastní hodnocení povahy, sebepojetí, sebe prezentace.
- Zájmy.
- Vlastní vyjádření pachatele ke členství v extremistickém hnutí, motivace pro zapojení do aktivit, okolnosti vedoucí k vystoupení, vztah k ideologii a k extremistickým aktivitám.
- Vlastní vyjádření pachatele k násilné extremistické trestné činnosti, za kterou byl odsouzen, motiv, pocíťovaná vina vs. odmítnutí účasti na trestném činu.
- Přítomnost duševní choroby, projevy osobnosti – některé výrazné rysy, poruchy osobnosti, IQ, diagnostický závěr.
- Prognóza resocializace.

Na závěr těchto materiálů byla navržena doporučení, která by měla vést k lepšímu porozumění násilné extremistiky, rasově motivované nebo xenofobní trestné činnosti. Takové informace by měly přispět ke zvýšení úspěšnosti preventivních opatření.

Materiál je k dispozici na: <http://www.mvcr.cz/clanek/analyza-dostupnych-soudnich-rozsudku.aspx>.

V rámci sběru dat a řešení výše zadaného úkolu věšla problematika „psychologie extremismu“ v povědomí policistů. Díky tomu došlo ke dvěma psychologickým konzultacím nad osobností „extremisty“. První výsledky byly prezentovány již v minulém roce a to na setkání Bezpečnostních rad krajů.

Kromě toho byla také řešena problematika **psychologie tzv. osamělých vlků** neboli osamělých útočníků. Na základě toho vznikla: **Analýza sociálně-psychologických charakteristik terorismu tzv. osamělých vlků**. Jedná se o materiál, který shrnuje dosavadní případy pachatelů, které bychom mohli zařadit do této typologie, a zdůrazňuje jejich společné osobnostní vlastnosti, životní příběhy, ale také i okolnosti jejich trestné činnosti.

Koncem roku 2012 vznikla zpráva: **Dopady útoku v Norsku 22/7 a závěry vyšetřovací zprávy NOU 2012:14**. Materiál se nezabývá už samotným pachatelem Andersem Behringem Breivikem, jeho osobností, motivy, ideologií apod. Ani průběhem soudního procesu a okolnostmi teroristického útoku. Materiál mapuje společenské, politické, finanční a bezpečnostní dopady, které se objevily rok po události. Pozornost byla věnována také obětem a přeživším události.

Informace o dopadu a důsledcích závěrečné vyšetřovací zprávy byly získány ve spolupráci s Ministerstvem zahraničních věcí a Velvyslanectvím České republiky v Oslu, Českou tiskovou kancelář a řadou zahraničních médií a zejména samostatným studiem závěrečné vyšetřovací zprávy k případu teroristického útoku: Norges offentlige utredninger 2012: 14.

- Vytvořit multi-disciplinární pracovní skupinu, která zhodnotí současné možnosti postihu levicového extremismu a případně navrhne konkrétní změny.

Gesce: Ministerstvo vnitra ve spolupráci s Ministerstvem spravedlnosti.

Termín: 31. prosince 2012.

Způsob plnění:

Jednání multidisciplinární skupiny k postihu levicového extremismu se uskutečnilo 29. listopadu 2012 a zúčastnili se jej zástupci ministerstva vnitra, ministerstva spravedlnosti, policie, Nejvyššího státního zastupitelství, zpravodajských služeb, Ústavu pro studium totalitních režimů a experti v problematice extremismu. Jednání bylo vyvrcholením dlouhodobé průběžné spolupráce s jednotlivými experty.

Jednání se zaměřilo na **shrnutí průběhu trestních řízení** v souvislosti s levicovým extremismem, přičemž byly zmíněny problémy při dokazování těchto trestných činů. diskutován byl rovněž postih levicové symboliky. K lepší informovanosti státních zástupců by měl sloužit i materiál „**Aktuální trendy marxisticko-leninského hnutí v České republice**“, který si Ministerstvo vnitra nechalo vypracovat a který byl dán prostřednictvím Nejvyššího státního zastupitelství k dispozici specializovaným státním zástupcům.

K sjednocení praxe má přispět **analýza jednotlivých kauz stíhání levicové symboliky**, která by poukázala na hlavní nedostatky při vyšetřování. Za tímto účelem bylo jako nový úkol stanoveno shromáždění trestněprávních kauz spojených s levicovým extremismem za posledních pět let a následné zpracování analýzy, která bude využitelná při stíhání obdobných kauz v budoucnu.

Ústav pro studium totalitních režimů (dále jen „ÚSTR“ se vzhledem ke své působnosti zabývá komunistickou problematikou pouze do roku 1990, nikoliv současnými politickými stranami. Nicméně mohou spolupracovat např. při zpracovávání odborných vyjádření k charakteristice komunistického režimu v 50. letech, k jednotlivým osobnostem KSČ, jako byl Gottwald apod. Tato odborná vyjádření pak mohou být využita při plnění úkolů policie.

Vzešly tyto **nové úkoly**:

- Shromáždění trestněprávních kauz spojených s levicovým extremismem za období posledních 5 let.
- Spolupráce mezi ÚSTR a Policií ČR.

3.2. Města a obce

- Pořádat konzultační dny pro zpracovatele shromažďovací agendy na krajské úrovni.
- Pokračovat v kurzech extremismu ve vztahu ke shromažďovacímu právu na Institutu pro veřejnou správu.
- Průběžně doplňovat na webových stránkách Ministerstva vnitra informace ke shromažďovací agendě.

Gesce: Ministerstvo vnitra.

Kontrolní termín: 31.prosince 2012.

Způsob plnění:

V rámci organizační struktury Ministerstva vnitra došlo **ke změně gestora zákona č. 84/1990 Sb., o právu shromažďovacím**, ve znění pozdějších předpisů. Od srpna 2012 je gestorem zákona odbor bezpečnostní politiky, který spadá do sekce I. náměstka pro vnitřní

bezpečnost. Důvodem změny bylo větší zajištění o propojení problematiky práva shromažďovacího s dalšími tématy spadajícími do oblasti vnitřní bezpečnosti.

Institut pro veřejnou správu nabízel dva kurzy, a to **Obec a extremismus**, který je zaměřen na současné trendy a přehled extremistických skupin, dále pak na právo shromažďovací. V návazném kurzu **Obec a extremismus II.** budou úředníci seznámeni s možnostmi spolupráce s Policií ČR (koordinační dohody, vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek, funkce antikonfliktního týmu).

Školení v oblasti práva shromažďovacího probíhají i v rámci policejních struktur (specialisté na extremismus, antikonfliktní týmy, kurz pro velitele bezpečnostních opatření).

Konzultační den k právu shromažďovacímu proběhl dne 11. prosince. Úředníci byli seznámeni se **stanoviskem ministerstva ke konání shromáždění na pozemních komunikacích**. Stanovisko bude rovněž zveřejněno na webu Ministerstva vnitra a v právním systému ASPI, kde je možné najít všechna stanoviska odboru bezpečnostní politiky. Stanovisko se týká:

- a) pochodů po pozemních komunikacích, které jsou zásadně možné jako forma obecného užívání pozemní komunikace, kdy není třeba povolení ke zvláštnímu užívání pozemní komunikace ani souhlasu vlastníka,
- b) alegorických vozů, kdy přítomnost doprovodných vozidel je možná v režimu obecného užívání pozemní komunikace, při respektování všech předpisů – pro výjimky typu vjezd do pěší zóny je však třeba obstarat povolení,
- c) blokáží pozemních komunikací, kde lze přistoupit k zákazu shromáždění jen velmi výjimečně, přiměřenost zákazu musí být dostatečně odůvodněna a přednost má dohoda na jiném místě nebo čase konání shromáždění.

Dále byl zmíněn rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30.10.2012, č.j. 2 As 104/2012 – 35, jímž soud aproboval rozpuštění shromáždění sdružení Stop Genocidě, v jehož rámci byly vystavovány odpudivé obrazy, jimž byly vystaveny i děti nízkého věku, a to z důvodu porušování zákonných či ústavních práv jiných osob a z důvodu hrubé neslušnosti (§ 10 odst. 1 písm. b) a c) ShrZ).

Na základě poznatků od obcí a policie se uskutečnilo v listopadu 2012 první **jednání expertní skupiny k možné novelizaci zákona o právu shromažďovacím**, která by reagovala na nejčastější problémy z praxe. Jednání budou pokračovat i v roce následujícím. Cílem diskuse má být identifikace právních problémů a návrh jejich řešení s případnou přípravou návrhu textu novely.

- Zasílat v půlroční periodicitě Ministerstvu vnitra analytickou zprávu Agentury pro sociální začleňování v romských lokalitách o bezpečnostních rizicích v sociálně vyloučených oblastech.

Gesce: Úřad vlády.

Kontrolní termín: Průběžně.

Způsob plnění:

Agentura od roku 2011 zpracovává **Zprávu o bezpečnostních rizicích v sociálně vyloučených lokalitách**, kde jsou zmiňovány i události související s politickým extremismem. Zpráva vychází z působení Agentury a aktuálních informací z více než **dvaceti**

lokalit České republiky a je předávána Ministerstvu vnitra i Policii ČR. Cílem zprávy je, aby ministerstvo vnitra, policie i Agentura měly pravidelný přehled o bezpečnostní situaci v těchto lokalitách a aby se mohly preventivně a včas zaměřit na ta místa republiky, kde by hrozila podobná eskalace napětí, jako se tomu stalo v druhé polovině roku na Šluknovsku.

4. Odbornost a imunita

4.1. Vzdělávání policistů

Pokračovat ve:

- Školení velitelů bezpečnostních opatření.
- Školení pro specialisty Služby kriminální policie a vyšetřování.
- Vzdělávacích aktivitách pro členy Antikonfliktních týmů, včetně celostátního instruktážně metodického zaměstnání.
- Pro specialisty Služby kriminální policie a vyšetřování zajistit školení v oblasti postihu projevů levicového extremismu.
- Umožnit specialistům Služby kriminální policie a vyšetřování účast na jazykových kurzech, zejména angličtiny.

Gesce: Policie ČR.

Kontrolní termín: 30. června 2012.

Způsob plnění:

Specializační kurz pro velitele bezpečnostních opatření nadále standardně probíhal v gesci Ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia.

V oblasti **vzdělávání policistů specialistů** na problematiku extremismu zařazených v pracovních skupinách pro boj s extremismem krajských ředitelství PČR probíhaly i v letošním roce 3 typy specializačních vzdělávacích kurzů.

- P2/216-1 **Extremismus a právo** - Vyšší policejní škola MV v Brně
- P2/216-2 **Operativně pátrací činnost v prostředí extremistických skupin s využitím informátora** - Vyšší policejní škola MV v Pardubicích
- P2/216-3 **Zhotovování, zpracování a archivace digitálních obrazových dat** – Školské účelové zařízení MV v Praze - Ruzyně

Na uvedené specializační kurzy jsou policisté zařazeni v pracovních skupinách pro boj s extremismem krajských ředitelství PČR vysílání na základě vypsání termínů ze strany Vyšších policejních škol MV.

V rámci vzdělávacích aktivit pro policejní specialisty byly zajištěny prezentace odborníků v oblasti postihu levicového extremismu.

Účast specialistů na problematice extremismu na jazykových kurzech byla řešena průběžně podle zájmu policistů s ohledem na kapacitní možnosti policejních vzdělávacích zařízení.

Vzdělávání členů AKT – vzdělávání členů AKT probíhalo již 7. rokem na VPŠ MV v Brně¹. V roce 2012 Policejní prezidium zorganizovalo celkem 2 Základní specializační kurzy pro členy AKT (kurzy jsou určeny pro nováčky a jsou týdenní) a celkem 6 tzv. Kurzů další odborné přípravy (kurzy jsou určeny pro členy AKT, kteří jsou aktivními členy min. 2 roky a jsou třídní). V únoru 2012 se uskutečnilo také Celorepublikové instruktážní zaměstnání členů AKT, kterého se zúčastnilo celkem 162 členů AKT ze všech Krajských ředitelství PČR.

Podrobnější informace jsou k dispozici v příloze v samostatné kapitole 8.1.1.3. Oblast vzdělávání.

4.2. Vzdělávání justičních pracovníků

- Nadále zajišťovat vzdělávání v oblasti extremismu Justiční akademií.
- V rámci Justiční akademie zajistit vzdělávání justičních pracovníků v oblasti trestněprávního postihu levicového extremismu, včetně specifických postihů levicově extremistických projevů a symboliky.

Gesce: Ministerstvo spravedlnosti.

Kontrolní termín: 30. června 2012.

Způsob plnění:

Účastníky vzdělávacích akcí pro oblast trestního soudnictví jsou trestní soudci, státní zástupci, a pokud to umožňuje kapacita prostor a semináře, také asistenti soudců a státních zástupců, popř. justiční a právní čekatelé. Níže uvedených akcí se zúčastnilo celkem 656 účastníků, v drtivé většině státních zástupců a soudců. Na vybraných akcích se mohou účastnit také zástupci policie, MV ČR, Probační a mediační služby (dále jen „PMS“) a dalších složek, které mají zkušenosti s extremismem. Lektory na vzdělávacích akcích specificky zaměřených na problematiku extremismu jsou soudci, státní zástupci, Odbor (Agentura) pro sociální začleňování v romských lokalitách, Úřad vlády České republiky, zástupci Policie ČR, MV ČR, soudní znalci, Institutu pro kriminologii a sociální prevenci (dále jen „IKSP“) , univerzitní učitelé aj.

Vzdělávání v roce 2012

V roce 2012 se uskutečnily tyto akce zaměřené na problematiku extremismu nebo s touto problematikou související.

Ve dnech 14. -16. března se uskutečnil třídní seminář na téma **Extremismus - rasově motivovaný; extremismus v evropském kontextu**, kterého se zúčastnilo 15 účastníků. Byl zaměřen na projevy současné extremistické scény; problematiku extremismu v ČR z pohledu policie – metody vyšetřování a dokazování; spolupráci českých

¹ Od roku 2013 bude probíhat ve VPŠ a SPŠ MV v Holešově, detašovaném pracovišti v Brně.

a zahraničních extremistických skupin; sympatie mladistvých k pravicově radikálním myšlenkám – předběžné výsledky výzkumu; posuzování právních otázek, které znalci nepřísluší hodnotit; využití opakovaného znaleckého posudku -ve formě listinného důkazu, kriminalistické zhodnocení případu ze strany policie, na základě tohoto posouzení žádost policie o posudek znalce; zahraniční zkušenosti; problematika zajištěných věcí (určení věcí, které by měly být postoupeny znalci); trestné činy s extremistickým a rasovým podtextem – z pohledu státního zástupce; otázka bezpečnosti v sociálně vyloučených lokalitách z praxe Agentury pro sociální začleňování; evropské normy a dokumenty se vztahem k pravicovému extremismu a rasisticky motivované trestné činnosti; soudobá extremistická hnutí v Evropě; trestná činnost z nenávisti (hate crime) v evropském kontextu; trestná činnost z nenávisti (hate crime) v kontextu ČR (vč. kazuistik); spolupráce soudů s orgány sociálně-právní ochrany dětí, využívání dětských svědků, ochrana svědků, mladiství a trestní řízení.

Dále se uskutečnily **semináře s touto problematikou související**. Jejich výčet je uveden v příloze v **kapitole 8.1.5.1. Oblast vzdělávání**.

Vzhledem k potřebě zařazovat problematiku extremismu, rasismu a xenofobie do vzdělávacího plánu v roce 2013 bude Justiční akademie uvedená témata na vzdělávacích akcích nadále rozvíjet, bude se věnovat příčinám těchto jevů, jakož i účinným procesním opatřením v boji proti nim. Bude se tak dít nejen v rámci speciálně zaměřených seminářů, ale i v rámci seminářů, které s problematikou extremismu přímo nebo nepřímo souvisí, aby bylo možné ze strany justice působit nejen represivně, ale i preventivně.

4.3. Organizační opatření v Policii ČR

- V oblasti institucionálního zabezpečení plnit Mimořádné opatření „Extremismus 2012“.
- Aktualizovat databázi znaleckých posudků, odborných vyjádření, rozsudků a rozhodnutí na policejním Intranetu.
- V případě notorií využívat v rámci trestního řízení již stávajících znaleckých posudků a odborných vyjádření, pokud jsou v rámci dokazování k řádnému objasnění skutečností, zda byl spáchán trestný čin nezbytně nutné.
- V oblasti získávání poznatků k extremismu klást důraz nejen na činnost Služby kriminální policie a vyšetřování, ale zaměřit pozornost k projevům extremismu ze strany pořádkové policie v rámci běžného výkonu služby. Takto zjištěné informace předávat prostřednictvím stávajících informačních systémů analytickému pracovišti Krajského ředitelství policie ČR, které je zpracuje a předá příslušnému specialistovi Služby kriminální policie a vyšetřování na extremismus.
- Dostatečně seznámit policisty základních útvarů o specialitech na extremismus a možnosti tyto kontaktovat k zajištění správného kvalifikování a ujednacení postupu ve vyšetřování, a zároveň včasné informovanosti specialistů o trestné činnosti s extremistickým podtextem.
- Zaměřit činnost policistů pracovních skupin kromě oblasti pravicového extremismu také do oblasti levicového a náboženského extremismu.
- Analyzovat dosavadní případy kriminality levicových extremistů po roce 1989 (včetně násilné) a toho, jak byly rozhodnuty v judikatuře (včetně odložených případů). Vytvářet databázi rozsudků (včetně 90. let, případů z roku 2000 ve vazbě na zasedání Mezinárodního měnového fondu/Světové banky apod.).
- Dokončit započaté změny poznatkového a analytického informačního systému

Gesce: Policie ČR.
Termín: Průběžně.

Způsob plnění:

V roce 2012 pokračovalo plnění úkolů vyplývajících z Koncepce boje proti extremismu pro rok 2012 schválené Vládou ČR dne 9. května 2012 usnesením 328, ze kterého vycházelo vyhlášené **Mimořádné opatření policejního prezidenta EXTREMISMUS 2012**. Metodická činnost na úseku extremismu byla plněna podle čl. 5 odst. 2 závazného pokynu policejního prezidenta č. 161/2010 o činnosti na úseku extremismu, sekt a diváckého násilí. V roce 2012 byla metodická činnost zaměřena zejména na pracovní skupiny pro boj s extremismem jednotlivých krajských ředitelství PČR. Vedoucí pracovních skupin odpovídají za plnění jednotlivých úkolů vyplývajících z mimořádného opatření, pravidelně jednou měsíčně zasílají informace o činnosti pracovních skupin.

Byly shromažďovány znalecké posudky, odborná vyjádření rozsudky a rozhodnutí týkající se extremismu. Tyto materiály byly poskytovány pro potřeby pracovních skupin. Tyto materiály budou vloženy do inovovaného policejního informačního systému. V roce 2012 byly v oblasti trestního řízení využívány již zpracované znalecké posudky a odborná vyjádření jako listinné důkazy.

Byl proveden průzkum efektivity využívání policejních informačních systémů. Následně by mělo dojít k sjednocení postupu předávání, vyhodnocování a analýzy takto získaných informací v činnosti pracovních skupin. Vedoucím pracovních skupin jednotlivých krajských ředitelství vyplynul úkol provést proškolení policistů pořádkové policie k předávání poznatků týkajících se extremismu.

V roce 2012 se podařilo navázat komplexní spolupráci na operativní, případové i strategické úrovni s Odborem terorismu a extremismu ÚOOZ, včetně Národního kontaktního bodu pro terorismus, který plnil úlohu analytické a informační podpory.

Úkoly k oběma informačním systémům jsou plněny.

4.4. Systémové a paušální zamezení infiltrace extremistů

- Pokračovat v nastavených opatřeních proti infiltraci extremistů do bezpečnostních sborů (Policie ČR, Hasičský záchranný sbor ČR, Vězeňská služba ČR, Celní správa ČR, Armáda ČR). Tímto jsou myšleny lustrace, preventivní, vzdělávací, organizační, legislativní či jiné aktivity.
- **Gesce:** Ministerstvo vnitra, Policie ČR, Ministerstvo spravedlnosti, Ministerstvo obrany, Ministerstvo financí.
- **Termín:** Průběžně.

Způsob plnění:

Policie ČR a Hasičský záchranný sbor ČR:

K zamezení **infiltrace extremistů** do bezpečnostních sborů jsou ze strany Krajských ředitelství PČR **prováděny lustrace** uchazečů k Hasičskému záchrannému sboru, Armádě ČR a Policii ČR. Opatření je nastaveno trvale. Vězeňská služba a Celní správa mají nastavena

samostatná opatření k zamezení infiltrace extremistů do jejich sborů a to v oblasti psychologických činností a odlišného přijímacího řízení.

Vězeňská služba:

VĚZEŇSKÁ SLUŽBA
ČESKÉ REPUBLIKY

Vězeňská služba České republiky (dále jen „VS ČR“) přijala řadu opatření v oblasti **prohlubování znalostí zaměstnanců VS ČR** a ve snaze maximálně **eliminovat riziko infiltrace** extrémistických příznivců do řad jejich zaměstnanců. Úkoly související s extremismem jsou součástí Plánu služební a profesní přípravy příslušníků a občanských zaměstnanců a to jak ve věznicích a vazebních věznicích, tak i na Generálním ředitelství VS ČR (dále jen „GR VS“).

Problematika a úkoly strategie boje proti extremismu jsou rovněž Institutem vzdělávání VS ČR zahrnuty do obsahu **základní odborné přípravy**, kterou jsou povinni absolvovat všichni přijatí příslušníci a občanskí zaměstnanci. Tato odborná příprava je základním kvalifikačním požadavkem, popř. dalším odborným požadavkem pro výkon služby nebo výkon práce. Problematika extremismu je zařazena v rozsahu dvou hodin do základní odborné přípravy typu A (určené pro příslušníky Vězeňské služby) v rámci předmětu profesní etika a do základní odborné přípravy typu B2 (určené pro občanské zaměstnance v přímém styku s vězněnými osobami), kde je téma extremismu zařazeno v předmětu sociologie.

Problematika infiltrace extremismu do řad zaměstnanců VS ČR je od roku 2010 upravena také v rámci vnitřního předpisu, který stanovuje podmínky **přijímacího řízení** (aktuálně upraveno nařízením generálního ředitele č. 16 z roku 2011). **Čestným prohlášením** dle tohoto nařízení uchazeč o přijetí do pracovního poměru k VS ČR prohlašuje, že „nepodporuje, nepropaguje nebo nesympatizuje s hnutím, které prokazatelně směřuje k potlačování práv a svobod člověka nebo hlásá národnostní, náboženskou nebo rasovou zášť vůči jiné skupině osob“. Obdobná úprava platí i pro přijetí do služebního poměru příslušníka bezpečnostního sboru. Pravdivost čestného prohlášení zájemce o přijetí do služebního poměru k Vězeňské službě ČR se ověřuje postupem podle ustanovení § 16 odst. 2 zákona č. 361/2003 Sb.. Uvedené ustanovení zákona bezpečnostní sbor opravňuje vyžádat si **výpis z evidencí vedených Ministerstvem vnitra ČR**. V rámci výše uvedeného jsou využívány také služby psychologů VS ČR, kteří posuzují osobnostní způsobilost uchazečů o přijetí do služebního (pracovního) poměru k VS ČR.

Pověřené orgány VS ČR zařazené k výkonu služby na **odboru kontroly GR VS** a v odděleních prevence a stížností věznic a vazebních věznic, průběžně **monitorují zájmové osoby ve vězeňských zařízeních a úzce spolupracují s příslušnými útvary Policie ČR**, kterým předávají konkrétní poznatky a zjištěné případy protiprávního jednání včetně případných projevů jakéhokoliv druhu extremismu nebo propagace a podpory obdobných hnutí a uskupení. Pololetně jsou na oddělení prevence odboru kontroly GR VS ze všech věznic a vazebních věznic **zasílány zprávy, které vyhodnocují aktuální stav**, případně upozorňují na zjištěné nežádoucí projevy extremismu. Tyto konkrétní případy (např. fotografie tetování na těle vězněné osoby, zadržené CD nosiče s extremisticky laděnou hudbou, akronymy, symboly, malůvky, runy či zkratky využívané v zadržené korespondenci) jsou následně prezentovány na pololetních poradách vedoucích oddělení prevence a stížností, přičemž jejich rozborování je věnována náležitá péče.

Zvýšená pozornost je věnována vězněným osobám, které jsou odsouzené za kriminální činy s napojením na extrémistickou scénu v ČR, vězněné osoby odsouzené za rasově motivované trestné činy a činy motivované politicky nebo nábožensky (levicové, pravicové, nacionalistické, islamistické). Pozornost je věnována i osobám, ke kterým jsou v průběhu výkonu trestu získány poznatky, že se k radikálním myšlenkám hlásí.

VS ČR úzce **spolupracuje se specializovanými útvary Policie ČR**, zejména s Útvarem pro odhalování organizovaného zločinu – odborem terorismu a extremismu. Zástupci tohoto odboru jsou také zváni na celorepublikové porady vedoucích oddělení prevence a stížností k provádění školení. Prostřednictvím pracovníků odd. prevence odboru kontroly GR jsou pověřeným orgánům na věznice distribuovány také aktuální listinné dokumenty týkající se problematiky extremismu. Pověřené orgány VS ČR disponují pracovním materiálem zpracovaným Útvarem pro odhalování organizovaného zločinu „Radikalizace a rekrutování“, ve kterém jsou charakterizovány indikátory radikalizace, dle kterých lze typovat a rozpoznat vězněné osoby inklinující k extremismu a negativnímu islamismu (zvláštní projevy a změny chování, zvláštní strava, vzhled, odlišná komunikace, koníčky, chování vůči autoritám...). Pro potřebu dalšího analyzování problematiky extremismu, disponují všechny věznice a vazební věznice také specializovanou příručkou doc. JUDr. PhDr. Miroslava Mareše k extremistické symbolice.

Odsouzení, kteří jsou ve výkonu trestu odnětí svobody za spáchanou trestnou činnost s rasovým podtextem, nejsou z kolektivu ve věznicích vyčleňováni či od ostatních odsouzených izolováni. Mají stanoven standardní program zacházení dle zákona o výkonu trestu odnětí svobody. Pokud jsou (v případě zájmu) zařazeni do některého ze specializovaných oddělení, je práce s nimi intenzivnější. Problematika extremismu ve vězeňských zařízeních se může projevit ve snaze o **rozšiřování závadných tiskovin a literatury**. VS ČR sleduje dodržování § 28 odst. 3 písm. c) zákona o výkonu trestu odnětí svobody, který zakazuje odsouzeným přechovávat a rozšiřovat tiskoviny nebo materiály propagující národnostní, etnickou, rasovou, náboženskou nebo sociální nesnášenlivost, fašismus a podobná hnutí směřující k potlačení práv a svobod člověka, násilí a hrubost.

Také v následujících letech bude Vězeňská služba ČR pokračovat ve sledování výše popsaných jevů a aktivit mezi odsouzenými a obviněnými a nadále při řešení této problematiky spolupracovat s příslušnými orgány. Po linii zaměstnanců VS ČR bude i v roce 2013 tematika extremismu školená v rámci odborné přípravy.

Celní správa ČR:

V roce 2012 spolupracovalo **Psychologické pracoviště Celní správy ČR** s nově vzniklým pracovištěm **odboru 40 Generálního ředitelství cel**, které centrálně zajišťuje pro všechny útvary nábor a výběr nových uchazečů. Uvedené pracoviště má na starosti také problematiku **detekce extremistických znaků a projevů u nově přijímaných osob**. Vzhledem k tomu, že pracoviště působí pro celou Českou republiku, mají pracovníci větší možnost postupně získávat zkušenosti s uchazeči, kteří mohou zastávat a projevovat extremistické postoje.

V roce 2012 bylo v souvislosti s omezeným přijímáním příslušníků do služebního poměru k celní správě z řad občanů psychologicky prošetřeno 122 uchazečů.

Z tohoto počtu nevyhovělo nárokům na osobnostní způsobilost 33 % uchazečů. Při posuzování osobnostní způsobilosti byl kladen vysoký důraz na **detekci anomality a extremity** v osobnosti uchazečů. Tyto skupiny osobnostních charakteristik mohou souviset s extremistickými postoji a díky nim lze predikovat chování nesoucí znaky extremismu a dalších společensky nebezpečných jevů.

V rámci **vzdělávací činnosti** proti extremismu byl i v roce 2012 zařazen do osnov „Základního celního kurzu“ blok s **problematikou národnostních, etnických nebo náboženských menšin** žijících na území České republiky. Výuka byla koncipována jako prezentace zásad pozitivních komunikačních schopností příslušníka Celní správy ČR vůči příslušníkům menšin. Obdobné vzdělávací obsahy byly zařazovány do profesního vzdělávání celníků sloužících na pozicích s častým kontaktem s minoritami.

Základem pro profesionální výkon služby je kvalitní systém vzdělávání a odborné přípravy celníků zařazených i do výkonu služby na mezinárodních letištích. Jedním ze vzdělávacích projektů Celní správy České republiky (dále jen „CS ČR“) je **projekt „CESTYL“**. Cílem projektu je zkvalitnění odborné přípravy pro výkon služby pracovníků Celní správy ČR na mezinárodních letištích. Profesní vzdělávání je směřováno mimo jiné i na extremismus.

Diagnostické a vzdělávací aktivity zaměřené na problematiku extremismu a menšin jsou prováděny u celní správy od roku 2010. V letech 2010 – 2012 nebylo zaznamenáno žádné podezření, ani konkrétní projev extremismu v řadách příslušníků Celní správy ČR. Díky tomu **jsou považovány používané diagnostické metody a vzdělávací programy za dostatečnou prevenci**.

V rámci Celní správy ČR nebylo v roce 2012 zjištěno zboží související s rasismem, xenofobií či extremismem.

Armáda ČR:

V roce 2012 **zachytilo Vojenské zpravodajství** při prověřování uchazečů o službu v Armádě ČR (dále jen „AČR“) **9 stoupenců pravicového extremismu**. Celkem disponuje informacemi o 159 osobách inklinujících k pravicovému extremismu s různou mírou jejich účasti na extremistických aktivitách nebo s různým podílem na jejich organizování, případně s rozdílnou intenzitou vazeb na jiné extremistické osoby či uskupení. Lze říci, že rezortní a mimorezortní pravicový extremismus jsou vzájemně provázány, nicméně převážná část jeho identifikovaných příznivců v řadách AČR své projevy, aktivity i vazby kvůli obavám ze ztráty zaměstnání v místě pracoviště **důsledně konspiruje**. Těžiště pravicového extremismu se u vojáků z povolání nejvíce pohybuje v **oblastech poddůstojnického a praporčíckého sboru**.

Vojenské zpravodajství zaznamenalo nové případy, kdy **příslušníci a sympatizanti PEX byli identifikováni v řadách aktivních záloh**. Jednalo se zpravidla o bývalé vojáky z povolání, kterým z různých důvodů skončil služební poměr, nebo o neúspěšné uchazeče o přijetí do AČR.

LEX neprojevovali o vstup do AČR zájem s ohledem na jejich chladný přístup k vojenské službě.

Vyhodnocení plnění úkolů vyplývajících z Koncepce boje proti extremismu

V roce 2012 byly plněny úkoly vyplývající pro rezort Ministerstva obrany z Koncepce boje proti extremismu zahrnující **pokračování preventivních a vzdělávacích aktivit** v rámci prevence sociálně nežádoucích jevů, spolupráci mezi Vojenskou policií, Vojenským zpravodajstvím a Policií ČR, **preventivní opatření proti zneužití materiálu a zbraní**. Dále bylo vyžadováno **čestné prohlášení** uchazečů o vstup do služebního poměru vojáka z povolání a vojáka při prodlužování doby trvání služebního poměru, že nepodporuje nebo veřejně neprojevuje sympatie s hnutími, která směřují k potlačení práv a svobod člověka, nebo hlásají zejména národnostní a rasovou zášť.

Ve všech vojenských útvarech byly v rámci **prevence sociálně nežádoucích jevů** (dále jen „P-SNJ“) prováděny pravidelné **přednášky** včetně těch týkajících se extremismu, rasismu nebo xenofobie a o způsobech předcházení jejich projevům. Konkrétní činnosti v rámci jednotek, útvarů a zařízení v oblasti naplnění volnočasových aktivit bylo naplněno usnesení vlády č. 93/2012 ze dne 15.2.2012 k Závěrečným doporučením Výboru Organizace spojených národů pro odstranění rasové diskriminace. V rámci volnočasových aktivit v této oblasti nemalou měrou přispívá i tělovýchovná činnost a kulturní vyžití organizované pro vojáky z povolání a občanské zaměstnance. Základním předpokladem pro splnění úkolů v problematice extremismu byla účinná a reálná činnost komisí P-SNJ, kdy v souladu s rozkazem ministra obrany (dále jen „RMO“) č. 53/2010 Prevence sociálně nežádoucích jevů pravidelně jednou za dva měsíce proběhla zasedání komisí k vyhodnocení stavu a přijetí dalších opatření k udržení bezproblémového stavu v dané oblasti.

Vojáci určení k vyslání do zahraničních operací jsou před vlastním vysláním **prověřováni Vojenským zpravodajstvím** z důvodu selekce osob podezřelých ze sympatií k extremistickým hnutím. V případě podezření na závadové jednání v této oblasti v době plnění úkolů v zahraniční operaci je přistupováno k jejich okamžité repatriaci. Je prováděn pravidelný monitoring případů projevů extremismu na základě informací od Vojenské policie a Vojenského zpravodajství s následným přijímáním odpovídajících opatření.

Ministrovi obrany a náčelníkovi Generálního štábu AČR jsou pravidelně zasílány týdenní informační zprávy od náčelníka Vojenské policie o zjištěných protiprávních jednáních příslušníků AČR včetně zjištěných projevů extremismu, rasismu nebo xenofobie. Jednotlivé případy jsou následně postupovány prostřednictvím operačních velitelství na příslušné velitelské stupně s personální a kázeňskou pravomocí. Z jejich stupně jsou přijímána odpovídající opatření.

K zabezpečení jednotného postupu při provádění ustanovení § 21 zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, ve znění pozdějších předpisů, při odnímání vojenské hodnosti byl **vydán RMO č. 6/2012 Odnímání vojenské hodnosti**.

Problematika extremismu je zařazena mezi dlouhodobé priority prevence sociálně nežádoucích jevů (SNJ) rezortu MO.

Koordinace úkolů v boji proti extremismu byla **projednávána na zasedáních Rezortní komise pro prevenci SNJ** (dále jen „Rezortní komise“), která je poradním, koordinačním a iniciujícím orgánem ministra obrany k řešení otázek spojených

s problematikou prevence SNJ. V součinnosti s MV byli členové Rezortní komise v roce 2012 seznámeni s aktuální extremistickou scénou v ČR.

Jednotný postup při realizaci úkolů prevence projevů extremismu v působnosti MO je zabezpečován v souladu s RMO č. 53/2010 Věstníku.

Cílem preventivních aktivit v roce 2012 bylo navázat na již realizované aktivity preventivního působení proti projevům extremismu v rezortu MO. Dlouhodobě nastavené preventivní aktivity byly zaměřeny na oblast vzdělávání, na zkvalitňování informační oblasti a pokračování kontrolních činností.

Vzdělávání v oblasti prevence SNJ a ochrany lidských práv, které tvoří nedílnou součást soustavného zvyšování kompetencí všech příslušníků rezortu MO, je zabezpečováno v rozsahu čtyř hodin odborné přípravy stanovených RMO č. 53/2010.

V roce 2012 bylo **realizováno celkem 45 projektů** vojenských útvarů a zařízení v oblasti **prevence kriminality**. V rámci přípravy projektů na rok 2013 byla pozornost věnována jejich zaměření na skupiny osob s vyšší mírou rizikového chování a na specifické formy primární prevence v oblasti prevence kriminality včetně boje proti extremismu.

Podle potřeb vojenských útvarů a zařízení bylo zabezpečeno **proškolení nových zaměstnanců**, kteří byli přijati do pracovního nebo služebního poměru u MO. Průběžně bylo realizováno doškolování zaměstnanců, kteří dosud nebyli v problematice extremismu proškoleni.

Pozornost byla také věnována **seznamování studentů Univerzity obrany a žáků Vojenské střední školy a Vyšší odborné školy MO s problematikou projevů extremismu** a jejími právními aspekty. Pokračovala odborná **příprava příslušníků Vojenské policie**, kteří zabezpečují lektorskou činnost v oblasti prevence projevů extremismu u policejně zabezpečovaných vojenských útvarů a zařízení.

Na Univerzitě obrany byl zahájen další běh třísemestrálního kurzu „Lektor prevence“, do něhož nastoupilo 14 osob, které se budou v rámci studia seznamovat i s problematikou extremismu.

Trvalá pozornost byla věnována odborné **přípravě předsedů a metodiků útvarových komisí pro prevenci SNJ a poradců pro prevenci SNJ**. V hodnoceném období bylo celkem proškoleny 368 osob.

Odborná příprava byla zaměřena na problematiku boje proti kriminalitě včetně extremismu, dodržování lidských práv a svobod, komunikaci a vztahy v pracovních skupinách a týmech a rovněž na projekty v roce 2014.

V rámci projektu „**Vzdělávání v prevenci kriminality**“ byly realizovány následující aktivity:

- 2x ročně odborná zaměstnání pro metodiky prevence SNJ.
- 2x ročně odborná zaměstnání pro předsedy komisí pro prevenci SNJ a poradce pro prevenci SNJ součástí rezortu MO.
- Metodická pomoc komisím pro prevenci SNJ součástí rezortu MO.

- Kontrolní činnost u vybraných součástí rezortu MO.
- Odborné přednášky, semináře a besedy pořádané jednotlivými součástmi rezortu MO v souladu se schválenými projekty prevence SNJ.

Na intranetových stránkách MO „Prevence sociálně nežádoucích jevů“ byly zveřejněny prezentace k aktuální extremistické scéně na území ČR a k problematice extremistických trestných činů a jejich postihování. Průběžně byla prováděna aktualizace výskytu SNJ v rezortu MO. V boji proti extremismu byla velitelskými orgány využívána **brožura „Extremismus jako bezpečnostní hrozba.“**

Výsledky **sociologických šetření** realizovaných referátem expertních služeb v oblasti lidských zdrojů ředitelství sekce personální MO u vybraných útvarů a zařízení jsou poskytovány zadavateli projektu, tj. náčelníkovi Generálního štábu AČR a jeho prvnímu zástupci.

Nadále byla pozornost věnována oblasti **přijímání nových zájemců** o služební poměr vojáka z povolání s cílem eliminovat přijetí osob, které inklinují k extremistickým hnutím. **Velitelskými a dalšími příslušnými kontrolními orgány (např. Vojenská policie, Vojenské zpravodajství, Inspekce ministra obrany apod.) byly prováděny kontroly s cílem odhalit případné projevy extremismu či jeho sympatizanty.**

Pracovní skupina zřízená při Rezortní komisi k řešení problematiky prevence projevů extremismu byla rozšířena o sociologa. Hlavním úkolem této skupiny bude zejména sledování vývoje extremismu ve společnosti, jeho možné dopady do rezortu MO a navrhování konkrétních opatření k eliminaci extremismu.

Návrh aktivit preventivního působení proti projevům extremismu v rezortu MO v roce 2013

Koordinace úkolů bude zabezpečena Rezortní komisí, která schválila (dne 23.10.2012) stanovené priority a z nich vyplývající preventivní aktivity:

- Věnování pozornosti nově přijímaným zájemcům o služební poměr vojáka z povolání.
- Seznamování nově přijatých zaměstnanců do pracovního nebo služebního poměru u MO, žáků a studentů vojenských škol s problematikou extremismu a jejími právními aspekty.
- Zkvalitňování přípravy lektorského sboru v problematice boje proti extremismu a jeho využití v rámci MO.
- Zaměření se na doprovodné SNJ (např. nezdravé mezilidské vztahy) při procesu snižování personálu MO a na pomoc propouštěným zaměstnancům vzděláváním v oblasti jejich práv a povinností v souvislosti se skončením pracovního nebo služebního poměru.
- Do obsahu stanoveného vzdělávání v oblasti prevence SNJ pro zaměstnance MO závazně zařadit témata: nezdravé mezilidské vztahy na pracovišti, přestupky a trestná činnost, alkohol, omamné a psychotropní látky a dopravní nehodovost, přestupky a trestná činnost, aktuální výskyt SNJ a preventivní aktivity realizované u vlastního útvaru nebo zařízení (např. v boji proti extremismu).
- Zabezpečit dostupnost a aktuálnost informací z oblasti prevence SNJ všem zaměstnancům MO.

- Pokračovat v pilotním projektu spolupráce mezi Krajským ředitelstvím policie hlavního města Prahy a Městskou policií Hlavního města Prahy, v rámci kterého bude Policie ČR asistovat městské policii při bránění infiltraci extremistů do jejích řad. V případě úspěšného vyhodnocení rozšířit projekt na další Krajská ředitelství policie.
- Zahrnout opatření proti infiltraci extremistů do obecních policií do návrhu novely zákona o obecních policiích.

Gesce: Ministerstvo vnitra a Policie ČR.

Termín: 31. prosince 2012.

Způsob plnění:

V roce 2012 neprobíhal nábor do Městské policie Hl. m. Prahy. I v roce 2013 se počítá spíše se snižováním stavu strážníků. Městská policie Hl. m. Praha konzultovala legálnost prověřování uchazečů s Ministerstvem práce a sociálních věcí. Vzhledem k tomu, že požadavek na to, aby osoby nebyly příslušníky nebo sympatizanty extrémistických skupin není v současné době zakotven v zákoně, ministerstvo doporučilo, aby tento požadavek obsahoval pracovní řád Městské policie Hl. m. Prahy a to z důvodu toho, aby nedocházelo ke sporům kvůli případné diskriminaci ze strany městské policie. Ta tedy zatím pracovní řád neupravila a čeká na změnu zákona o obecní policii.

Vývoj zákona o obecní policii: Vláda schválila novelu zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů. Došlo k rozšíření požadavků na spolehlivost strážníka. Podle navrhovaného § 4b odst. 3 nebude splňovat požadavky spolehlivosti tj. nebude moci být strážníkem *ten, u něhož zjištěné skutečnosti nasvědčují tomu, že založil, podporuje, propaguje nebo veřejně sympatizuje s hnutím, které směřuje k potlačování práv a svobod člověka nebo hlásá národnostní, náboženskou anebo rasovou zášť nebo zášť vůči jiné skupině osob.*

V době vyhodnocování materiálu byla novela ve II. čtení v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR jako sněmovní tisk 776.

5. Efektivně a korektně proti násilí

5.1. Bezpečnostní opatření při extremistických akcích

- Prohlubovat spolupráci pořádkové policie a Služby kriminální policie a vyšetřování při bezpečnostních opatřeních, zejména v oblasti předávání informací mezi jednotlivými složkami. Týká se to především instruktáží policistů pořádkových jednotek před bezpečnostním opatřením ze strany specialistů na extremismus k zájmovým osobám, rizikům vyplývajícím u účasti konkrétních extremistických subjektů a osob z řad extremistů.

Gesce: Policie ČR.

Termín: 31. prosince 2012.

- Využívat v rámci zvládání extremistických akcí metody policejní práce „Low profile policing“ a strategii „3D“². V praxi jde zejména o efektivní a bezpečné využívání Antikonfliktních týmů.

Gesce: Policie ČR.

Termín: Průběžně.

Způsob plnění:

Vedoucím pracovních skupin Extremismus Služby kriminální policie a vyšetřování jednotlivých krajských ředitelství vyplynul úkol provést **proškolení policistů pořádkové policie k předávání poznatků týkajících se extremismu.**

Spolupráce uniformované a neuniformované policie, včetně předávání poznatků, je rovněž zdůrazňována policejnímu managementu v rámci školení velitelů bezpečnostních opatření.

Antikonfliktní týmy se staly nedílnou součástí bezpečnostních opatření Policie České republiky, v roce 2012 byly nasazeny celkem na 228 opatřeních (z toho v 134 případech na riziková sportovní utkání, ve 30 případech na pochody PEX/LEX, v 62 případech na demonstrace a shromáždění a ve zbylých 2 případech na technopárty). K tomu, jak správně využívat AKT přispívají velkou měrou kurzy pro velitele opatření, kde jsou od lektorů z Policejního prezidia prezentovány přednášky o interních aktech řízení.

Ve dnech 9. – 10. října 2012 uspořádalo Ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České Republiky ve spolupřesce s odborem bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra, mezinárodní workshop na téma „AKT - výměna dobré praxe ve středoevropském regionu“, kterého se zúčastnili zástupci tří spolkových zemí Německa (Bádenska - Württemberska, Dolního Saska a Berlína), dále dva zástupci Slovenska a všech 14 českých koordinátorů antikontfliktních týmů policie ČR. Velmi přínosným se ukázalo navázání kontaktů se zahraničními partnery do budoucna. V průběhu workshopu bylo nabídnuto celorepublikovým koordinátorům AKT, aby na Slovensku prezentovali činnost a zkušenosti s nasazováním AKT v České Republice, v průběhu roku 2013. Dále byla nabídnuta účast a absolvování kurzu pro členy AKT v Dolním Sasku. Poznatky z workshopu budou nadále využity při vzdělávání členů AKT v Kurzu další odborné přípravy pro členy AKT, který probíhá již druhým rokem na VPŠ MV v Brně, kde se v rámci modulu č. III. seznamují účastníci kurzu s fungováním AKT v EU. Pokud se podaří prosadit pilotní projekt AKT na Slovensku, bude to již druhá země (po Polsku), kde dojde k zavedení AKT do policejní praxe po vzoru Policie České Republiky.

² Low profile policing (LPP) je strategie minimálního prezentování policejní síly. LPP nevzbuzuje negativní emoce, nedeklaruje se připravenost a očekávání střetu. V okolí akce se pohybují policisté v klasických uniformách nebo členové Antikonfliktních týmů. Pořádkové jednotky jsou mimo vizuální kontakt s veřejností, ale na vhodném místě připraveni k zásahu. Na principy LPP navazuje tzv. strategie 3D, která počítá s třemi stupni řešení potencionálně nebezpečných situací: diskuse, snižování napětí proaktivním přístupem, rázná akce. (Discussion, De-escalation, Determination).

5.2. Oběti trestné činnosti z nenávisti

- Zpracovat analytický materiál k možnostem praktické aplikace doporučení souvisejících s konceptem trestných činů z nenávisti.

Gesce: Ministerstvo vnitra.

Termín: 31. prosince 2012.

Způsob plnění:

Odbor bezpečnostní politiky MV si nechal zpracovat doc. Marešem a JUDr. Výborným analýzu **Hate (bias) crime: Konceptualizace, identifikace, evaluace a monitoring**. Autoři navázali na studii vypracovanou v předchozím roce. Ze závěrů zprávy vyplývá, že celkově koncept hate crime nevylučuje komplementaritu s pojetím extremismu, resp. se vzájemným doplňováním se obou konceptů. Ze závěrů analýzy vyplývá, že je potřeba změn v evidenci, v rámci níž by byla vydělena evidence trestných činů páchaných příslušníky extremistické scény.

ÚOOZ ve spolupráci s Policejním prezídiem připravil **změnu statistického vykazování trestné činnosti s extremistickým podtextem**. V položce 12 „Formuláře o známém pachateli“, která sloužila jako rezerva, bude povinně uvedeno, zda se jedná o příslušníka extremistických hnutí, uskupení, aktivního člena extremistické skupiny či nikoliv. Tímto rozlišením je možné na základ výstupů Evidenčně statistického systému kriminality sledovat počet objasněných trestných činů páchaných aktivními příznivci extremistické scény a odlišit je od prostých tzv. „nadávavek“ typu „černá svině ..., bílá svině ...“ stíhaných podle § 355 tr. zákoníku.

Odbor bezpečnostní politiky je kontaktním bodem pro **Úřad pro demokratické instituce a lidská práva** v rámci Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (dále jen „ODIHR“) v oblasti **hate crime**. Nad rámec pravidelného setkávání se národních kontaktních bodů ODIHR byla ČR přizvána k **jednání pracovní skupiny o vzniku manuálu**, který by dal členským státům návod, jak lépe statisticky zachytit hate crime. Jednání se rovněž účastní zástupce FRA, ECRI, Human rights first, dále bylo přizváno Německo, Švédsko, Chorvatsko, Kazachstán a Polsko. Zástupkyně ČR se zúčastnila expertní návštěvy v Polsku. Zástupci polské prokuratury a Ministerstva vnitra přiblížili model sběru těchto dat. Informace získané během návštěvy budou využity při zpracovávání manuálu k monitoringu trestných činů z nenávisti. Obdobná **návštěva** byla zorganizována Ministerstvem vnitra ČR i pro zástupkyni **ODIHR a FRA**. Výsledný manuál by měl být představen na jaře roku 2013.

Ministerstvo vnitra se rovněž velmi iniciativně podílí na **zákoně o obětech trestné činnosti**, kam patří rovněž oběti hate crime. Zákon v první řadě výslovně vyžaduje obecně ohleduplnější přístup k obětem trestné činnosti ze strany orgánů činných v trestním řízení, včetně policie. V této souvislosti upravuje např. (za určitých podmínek) právo na omezení kontaktu oběti s pachateli trestné činnosti při úkonech trestního řízení, právo na ohleduplný způsob výslechu týkajícího se intimních, citlivých záležitostí, právo na výslech osobou zvoleného pohlaví, právo na doprovod důvěrníka, právo podat tzv. „Prohlášení oběti o dopadu trestného činu na její život“ atd. Zvlášť zranitelné oběti vymezené zákonem pak mají stanovenou ochranu vyšší. Zákon také zvyšuje důraz na ochranu bezpečí obětí trestné činnosti. K již existujícím povinnostem policie v této oblasti zavádí velmi užitečný institut předběžných opatření trestních (zákazy přiblížení, vykazání ze společného obydlí, zákazy

vstupu na sportovní atd. události, zákazy činnosti, zákazy držení různých k trestné činnosti použitelných věcí), které mohou v praxi výrazně pomoci jak obětem trestné činnosti, tak policii při účinnějším plnění jejích úkolů. Bude o nich rozhodovat předseda senátu a v některých případech v přípravném řízení i státní zástupce. Navržená účinnost zákona je šest měsíců od jeho přijetí. **Více informací o tomto zákonu je v kapitole 8.1.5.2. Oblast legislativní.**

Policisté a zástupci Ministerstva vnitra se zúčastnili semináře před Prague Pride 2012 pořádaného organizačním týmem a zástupci nevládních organizací. **Policie ČR spolupracovala při přípravách na Prague Pride s organizačním týmem.**

5.3. Trestní odpovědnost právnických osob.

- Analyzovat možnost postupu dle zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim.

Gesce: Ministerstvo vnitra ve spolupráci s Ministerstvem spravedlnosti.

Termín: 31. prosince 2012.

Způsob plnění:

Počátkem roku 2012 vstoupil v účinnost **zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim**.³ V případě úvahy o trestněprávním postihu právnických osob, které by bylo možno zařadit mezi extremistické, je nutno určit, o které právnické osoby se jedná, za jaké trestné činy by mohly být souzeny, v jakých situacích by bylo právnické osobě trestní jednání přičitatelné a jaké možné tresty by jim bylo možné a vhodné uložit. V případě extremistických právnických osob se bude jednat především o politické strany nebo občanská sdružení.

ZoTOPO umožňuje postihnout za spáchané trestné činy i **právnické osoby typu politických stran či politických hnutí**, avšak je nutné mít na paměti, že trestní právo staví na zásadě ultima ratio, a proto by se možnosti, které nabízí, měly využívat jen v případech společensky škodlivých, ve kterých nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiných právních předpisů (zde zejména správního práva).

Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob zvolil taxativní výčet všech zločinů nebo přečinů, u nichž přichází v úvahu trestní odpovědnost právnických osob (viz § 7 ZoTOPO). Pro postih extremistického chování přichází do úvahy aplikace trestného činu podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod (§ 356), projev sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka (§ 404) a popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia (§ 405). V taxativním výčtu tedy **absentuje § 403 trestního zákoníku** (dále jen „TZ“), jehož aplikace by na některé činnosti extremistických právnických osob byla vhodná. S ohledem na aktivity extremistických skupin by byla nejvhodnější především aplikace § 405 nebo § 356 TZ.

V případě právnických osob je nezbytné zamyslet se i nad možnou **přičitatelností trestního jednání** právnickým osob. Ta může být ztížena zaměřením ZoTOPO především na ekonomicky aktivní subjekty (projevujícího se například tím, že zákon hovoří o statutárním

³ Zákon č. 418/2011Sb, o trestní odpovědnosti právnických osob (dále jen „ZoTOPO“).

orgánu či zaměstnancích). Je sporné, do jaké míry lze přičítat straně či občanskému sdružení chování členů a podporovatelů organizace. Problém je rovněž v určení míry, v jaké musí aktivita sdružení porušovat ustanovení TZ.

Uložitelné trestní sankce opět přesně vyjmenovává ZoTOPO. Z možných trestů tak připadá v úvahu trest **zrušení právnické osoby, propadnutí majetku** (pokud samozřejmě sdružení fakticky nějaký majetek vlastní), **propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty** (například výtisky knihy či časopisu, které byly podnětem k trestnímu stíhání), nebo **peněžitý trest**. Názory na možné zrušení občanského sdružení skrze jejich trestní odpovědnost se však různí a někteří odborníci tuto možnost nevylučují.

2. Protiextremistické aktivity nad rámec Koncepce boje proti extremismu pro rok 2011

2.1. Ministerstvo vnitra

2.1.1. Oblast prevence

Pro preventivní politiku státu je zásadním koncepčním materiálem „**Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2012 až 2015**“ (dále jen Strategie), přijatá usnesením vlády č. 925/2011. Odpovědnost za vytváření koncepce a koordinaci preventivní politiky má meziresortní orgán **Republikový výbor pro prevenci kriminality** (dále jen „Republikový výbor“). Jeho úloha je především iniciační, koordinační a informační a nese gesci za zpracování materiálů pro jednání vlády České republiky z oblasti prevence kriminality. Rozhoduje také o přidělování finančních prostředků ze státního rozpočtu. Jednou z významných priorit Republikového výboru v roce 2012 byla **prevence kriminality a zvýšení bezpečí v sociálně vyloučených komunitách**.

Ministerstvo vnitra dlouhodobě realizuje **Program prevence kriminality** v krajích a obcích (dále jen „Program“), jehož hlavním cílem je zvyšování pocitu bezpečí občanů, eliminace kriminálně rizikových jevů a ochrana lokálních komunit před kriminalitou.

V roce 2012 byly v rámci programů prevence kriminality podpořeny a realizovány projekty **prevence kriminality zaměřené na zvýšení bezpečí romské komunity v sociálně vyloučených lokalitách v celkové výši 6.829.000,- Kč**. Celkově se jednalo o **27 projektů krajů, měst a obcí**. Projekty byly zaměřeny na vzdělávání a praktickou přípravu asistentů a strážníků obecních policí i příslušníků Policie ČR na jejich práci v sociálně vyloučených lokalitách, rozšíření a zefektivnění terénní sociální práce, na prevenci recidivz a na pomoc při vykonávání soudem uloženého alternativního trestu obecně prospěšných prací, zvyšování finanční gramotnosti a prevenci lichvy. Cílem projektů je působit proti vžitým diskriminačním a xenofobním stereotypům, odstranit nebo zmírnit sociální vyloučení a podpořit soužití majority s etnickými a národnostními menšinami a snížit tak zástupné motivy některých extremistických postojů a projevů.

I v roce 2012 pokračovala realizace **Programu prevence kriminality „Úsvit“** v sociálně vyloučených lokalitách. Hlavním dílčím projektem je **Asistent prevence kriminality**, který je plošně realizován v celé ČR. Asistent je vybrán z řad nezaměstnaných a obtížně zaměstnatelných obyvatel sociálně vyloučených lokalit (často z řad Romů), který je po zaškolení zaměstnán v rámci obecní policie a podílí se na zvýšení standardu bezpečí a dodržování veřejného pořádku. Projekt Asistent prevence kriminality (dále jen „APK“) byl v roce 2012 realizován v celkem 26 městech. V těchto městech působilo celkem 87 asistentů zaměstnaných u městské policie. V každém městě je také vytvořena pozice mentora – strážník městské policie – který asistentům předává úkoly, kontroluje jejich plnění, pomáhá asistentům při zvládání úkolů a překonávání problémů. Na úspěšnosti projektu se podílí i jednotlivá pracoviště Policie ČR v příslušných lokalitách. Konkrétní asistenty vybírá odborná komise, která je složena ze zástupců Ministerstva vnitra, samosprávy, obecní policie, Policie ČR a často také koordinátora (poradce) pro romské záležitosti (kraje, obce) či zástupce v lokalitě působících významných nestátních neziskových organizací.

Projekt APK je podporován ze dvou zdrojů. Prvním je státní rozpočet, kapitola Ministerstvo vnitra, státní účelová dotace v rámci Programu prevence kriminality 2012 (v 15 městech 37 APK), druhým zdrojem je Evropský sociální fond, Operační program lidské zdroje a zaměstnanost (dále jen „ESF OP LZZ“). V rámci projektu ESF OP LZZ „Asistent prevence kriminality“ registrační číslo projektu: CZ 1.04/ 3.3.00/61.00003 působí v 11 lokalitách 50 APK.

V říjnu 2012 byla uspořádána městem Sokolov, Karlovarským krajem a MV (odborem prevence kriminality) **mezinárodní konference prevence kriminality „Žijeme tu společně“** za účasti téměř 200 účastníků. Hlavním cílem konference bylo sdílení příkladů úspěšné práce při zvyšování bezpečí v sociálně vyloučených lokalitách v ČR, na Slovensku, Maďarsku, Rumunsku a Velké Británii.

Dne 12. prosince 2012 byl uspořádán MV (odborem prevence kriminality) **„Kulatý stůl k projektu APK“** za účasti všech APK, mentorů, zástupců samospráv, Policie ČR a obecních a městských policií. Přes 140 účastníků projednávalo klady i úskalí projektu a využilo setkání k výměně pozitivních zkušeností.

Během celého roku 2012 se realizovalo proškolení APK (asistent městské policie pro oblast veřejného pořádku z řad dlouhodobě nezaměstnaných a obtížně zaměstnatelných obyvatel sociálně vyloučené lokality) a jejich mentorů (strážníků MP a příslušníků Policie ČR). Cílem kurzu je zvyšování bezpečí v sociálně vyloučených lokalitách, eliminace kriminálně rizikových jevů a prevence útoků páchaných s extremistickým motivem. Jde o interaktivní praktický trénink způsobů, jak získat, motivovat a především prakticky zapojit obyvatele sociálně vyloučených lokalit do procesu zvyšování bezpečí, eliminace kriminálně rizikových jevů a prevence útokům páchaných s extremistickým motivem. Kurzy proběhly ve 26 obcích.

APK – zcela inovativní preventivní projekt nejen v poměrech České republiky. Zájem o projekt projevil např. Slovensko, Rumunsko, Maďarsko a Norsko. Asistent je zaměstnancem samosprávy zařazeným v obecní policii ve smyslu zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů. Asistent není strážníkem ani čekatelem, ale plní úkoly, které nejsou dle zákona o obecní policii svěřeny výhradně strážníkovi nebo čekateli, zejména se: podílí na prevenci kriminality v obci; přispívá k ochraně a bezpečnosti osob a majetku; provádí dohled nad dodržováním čistoty na veřejných prostranstvích v obci. Při své činnosti je Asistent podřízen konkrétnímu strážníkovi, se kterým pracuje v úzké součinnosti.

K cílům činnosti APK patří zejména:

- Snížení počtu spáchaných trestných činů i přestupků v sociálně vyloučené lokalitě.
- Zvýšení pocitu bezpečí obyvatel sociálně vyloučené lokality.
- Zajištění vymahatelnosti práva a posílení subjektů garantujících dodržování práva (veřejná správa, Policie ČR, obecní policie).
- Motivace k zaměstnání pro osoby dlouhodobě nezaměstnané a obtížně zaměstnatelné obývající sociálně vyloučené lokality.
- Zvýšení pracovních a sociálních kompetencí, zvýšení vzdělání, zajištění praxe a zaměstnanosti pro osoby dlouhodobě nezaměstnané a obtížně zaměstnatelné obývající sociálně vyloučené lokality.

- Podpora sociální integrace, zvýšení sociálního statutu, prevence a eliminace sociálního vyloučení.
- Garance šíření dobré praxe (výstupů projektu) i do dalších sociálně vyloučených nebo sociální exkluzí ohrožených lokalit v rámci ČR i zahraničí.
- Posílení vnitřní koheze a pozitivních vzorců chování v rámci rodin v sociálně vyloučených lokalitách prostřednictvím zajištění zaměstnání pro dospělého člena rodiny.
- Prevence sousedských sporů, bagatelní a latentní protiprávní činnosti, kterou Policie ČR a obecní policie v rámci sociálně vyloučených lokalit obtížně řeší.
- Prevence rasově motivovaných sporů a extremistických projevů.
- Změna negativního pohledu majoritní společnosti na osoby sociálně vyloučené.

V rámci **Programu Úsvit** proběhly v celé ČR týdenní vzdělávací kurzy pro strážníky a policisty pracující v sociálně vyloučených lokalitách a etnický odlišných komunitách či v jinak rizikových lokalitách ve více než 15 městech celé ČR. V Libereckém kraji se realizoval jeden celokrajový kurz. Cílem vzdělávání bylo zajištění efektivního výkonu služby v nestandardních situacích, zejména prohloubení obecných znalostí a praktických dovedností v oblasti prevence kriminality s důrazem na zvláštnosti policejního působení v sociálně vyloučené lokalitě a předcházení konfliktním situacím. Výsledkem je nalezení daleko užší komunikace mezi zúčastněnými subjekty, uvědomění si možností prevence kriminality a větší pochopení a empatie k problémům, které se vyskytují v sociálně vyloučených lokalitách.

2.1.2. Oblast výzkumu

Ministerstvo vnitra je **gestorem národního bezpečnostního výzkumu**, vývoje a inovací (dále jen „bezpečnostní výzkum“). Plní všechny úkoly poskytovatele státní podpory ve výzkumu vývoji na základě zákona č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků (dále jen „Zákon“).

Bezpečnostní výzkum je realizován na základě „Meziresortní koncepce bezpečnostního výzkumu a vývoje ČR do roku 2015“, která byla schválena usnesením vlády č. 743/2008. Cílem je podpořit výzkumné a vývojové aktivity v oblasti bezpečnosti státu a jeho občanů v souladu se strategií prevence, minimalizace a potlačování bezpečnostních hrozeb a tím přispět k dosažení takové poznatkové, technologické a technické úrovně, která umožní ČR získat, osvojovat si, udržovat a rozvíjet specifické znalosti potřebné pro zajištění bezpečnosti státu a jeho občanů.

MV poskytuje na podporu bezpečnostního výzkumu ročně cca 500 mil. Kč, což odpovídá přibližně 2 % celkové podpory na výzkum a vývoj v ČR. Dominantní část veřejné podpory bezpečnostního výzkumu je poskytována formou účelové podpory (cca 90%), menší část potom formou institucionální podpory poskytované výzkumným organizacím zaměřeným na bezpečnostní výzkum.

Účelová podpora je poskytována na dva programy na podporu bezpečnostního výzkumu:

- „Program bezpečnostního výzkumu České republiky v letech 2010 – 2015“ (UV č. 50/2009, veřejná soutěž - VG).
- „Program Bezpečnostní výzkum pro potřeby státu v letech 2010 až 2015“ (UV č. 49/2009, veřejná zakázka - VF).

V letech 2006 – 2010 probíhal program „Bezpečnostní výzkum“ (UV č. 189/2006) zaměřený na výzkum v oblasti ochrany obyvatelstva, výzkum vybraných aspektů závažné trestné činnosti (terorismus, legalizace výnosů z trestné činnosti, daňová kriminalita a jejich dokumentování) a mimořádných událostí.

Dosažené i předpokládané výsledky projektů, bezprostředně použitelné v praxi (např. software, užité vzory, prototypy, certifikované metodiky), přispívají k preventivní reakci bezpečnostních složek státu na skutečně reálně existující bezpečnostní hrozby nebo zvyšují schopnosti adekvátně reagovat na mimořádné situace a maximálně efektivně přispívat k nápravě. V rámci výše uvedených programů je v současné době realizováno 130 projektů. V programu „Bezpečnostní výzkum - VD“ bylo ukončeno 29 projektů.

Koncepce stanovila 3 základní priority bezpečnostního výzkumu v ČR – Bezpečnost občanů, Bezpečnost kritických infrastruktur, Krizový management a 5 priorit podpůrných. Projekty související s problematikou extremismu nejčastěji vychází z priority Bezpečnost občanů, která zahrnuje mimo jiné tématické oblasti „Ochrana občanů proti kriminalitě, protispoločenskému jednání a sociopatologickým jevům“ a „Terorismus, organizovaná kriminalita a další formy závažné kriminality ohrožující bezpečnost státu“ a z podpůrné priority č. 4 – Predikce a scénáře a č. 6 – Identifikace lidí a prostředků.

Přehled všech projektů řešených v rámci programů bezpečnostního výzkumu lze nalézt na internetových stránkách MV:

- První veřejná soutěž (VG): <http://www.mvcr.cz/clanek/prvni-verejna-soutez.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d>
- Druhá veřejná soutěž (VG): <http://www.mvcr.cz/clanek/vyhlaseni-druhe-verejne-souteze-394816.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d>
- Anotace realizovaných projektů v českém a anglickém jazyce (2010): <http://www.mvcr.cz/clanek/program-bezpecnostniho-vyzkumu-cr-na-leta-2010-2015.aspx>
- Zadávání veřejných zakázek (VF): <http://www.mvcr.cz/clanek/zadavani-verejnych-zakazek.aspx>

Projekty Bezpečnostního výzkumu v letech 2010 – 2015 s přímou vazbou na extremismus:

- **„Současná situace v oblasti extremistických hnutí v ČR s důrazem na jejich potenciální podporu u mladistvých a na šíření extremistických ideologických obsahů po Internetu“.** Navrhovaný projekt je kriminologického charakteru. Je zaměřen na poznání a popis těch názorů dnešní mládeže, které by mohly znamenat podporu některého z extrémních politických hnutí - ať aktivní (formou přímé účasti na aktivitách dotyčného hnutí), nebo pasivní (formou volební podpory některého z krajních politických subjektů). Shromážděné poznatky poslouží k vytváření adekvátních preventivních nástrojů. Dále bude zmapována oblast extremisticky orientovaných internetových stránek pro české publikum. Realizátorem byl Institut pro kriminologii a sociální prevenci.
- **„Zmapování postojů veřejnosti v České republice k pravicově extremistickým, rasistickým a xenofobním myšlenkám a jejich šířitelům s ohledem na integraci menšin a cizinců“.** Předmětem je statisticky vyjádřit zastoupení počtu sympatizantů pravicově extremistických subjektů a potencionálních participantů (lidí, kteří jsou ochotni stát se členem některého pravicově extremistického uskupení a aktivně ho

podporovat) v české společnosti a analyzovat důvody jejich chování. Realizátorem byla firma STEM s.r.o.

2.1.3. Oblast vzdělávání

Ministerstvo vnitra pokračovalo v plnění průběžných úkolů ve vzdělávání policistů v oblasti extremismu. Vzdělávání vychází z požadovaných kompetencí, profilu absolventa, stanoveného Policejním prezidiem ČR, které jsou rozpracovány ve výukových cílech školních vzdělávacích programů, kurzů kvalifikační a další odborné přípravy v systému celoživotního vzdělávání policistů. Hlavní cíle lze spatřovat především v pozitivním ovlivňování postojů policistů k problematice extremismu a celé extremistické scéně, obvykle spjatými s problematikou rasismu a xenofobie a v předávání informací k problematice boje proti extremismu.

V průběhu 4. čtvrtletí 2012 byl ukončen proces delimitace pro účely optimalizace policejního školství a systému celoživotního vzdělávání příslušníků a zaměstnanců Policie ČR.

V důsledku těchto změn zanikly k 31.prosinci 2012 tři organizační složky státu. Školské účelové zařízení MV v Praze-Ruzyni se sloučilo s Vyšší policejní školou MV pro kriminální policii (bývalá VPŠ MV v Pardubicích), Vyšší policejní škola MV v Jihlavě byla sloučena s Vyšší policejní školou MV v Praze a Vyšší policejní škola MV v Brně byla sloučena s Vyšší policejní školou a Střední policejní školou MV v Holešově. Delimitace by se v zásadě neměla dotknout rozsahu a kvality výuky, kterou resortní školy budou nadále poskytovat v rámci jednotlivých problematik.

Střední odborné vzdělávání

VPŠ Holešov

Vyšší policejní škola MV a Střední policejní škola MV (dále jen „VPŠ a SPŠ MV“) v Holešově realizuje střední vzdělávání s maturitní zkouškou – obor vzdělání **68-42-M/01 „Bezpečnostně právní činnost, kde je zmiňována problematika extremismu“**.

Vyšší odborné vzdělávání

VPŠ MV Brno

Vzdělávací akreditované programy vyššího odborného vzdělání jsou: 68-42-N/04 „Bezpečnostně právní činnost“, zahrnující problematiku extremismu, rasismu a xenofobie.

VPŠ Holešov

Škola realizuje akreditovaný vzdělávací program v oboru vzdělání 68-42-N/04 „Bezpečnostně právní činnost“ věnující se mimo jiné extremismu a diváckému násilí.

VPŠ MV Pardubice

Akreditovaný vzdělávací program 68-42-N/03 „Přípravné trestní řízení“ (35 studentů ve 2 běžích), věnující se mimo jiné extremismu, diváckému násilí a sektám a komunikaci v multikulturním prostředí.

VPŠ MV Praha

Akreditovaný vzdělávací program – 68-42-N/04 „Bezpečnostně právní činnost“ se věnuje mimo jiné extremismu a rasové nesnášenlivosti.

Akreditované studijní programy Policejní akademie ČR (PA ČR)

Na škole je vyučován předmět „Extremismus“, věnují se mu i bakalářské a diplomové práce.

Kvalifikační kurzy

Poznatky k extremismu získávají policisté v rámci **Základní odborné přípravy**, probíhající ve VPŠ MV v Brně, Školském účelovém zařízení v Praze – Ruzyni, VPŠ a SPŠ MV v Holešově, VPŠ MV v Praze.

Další kvalifikační kurzy

Pro **policisty neuniformované policie** probíhaly ve VPŠ MV v Brně, Holešově a Pardubicích kurzy „**Operativně pátrací činnost**“ a „**Trestní řízení**“⁴. Dále se ve VPŠ MV v Brně koná „**Kvalifikační kurz pro přípravu členů antikonfliktních týmů Policie ČR**“ (Specializační kurz pro přípravu členů antikonfliktních týmů Policie ČR a Kurz další odborné přípravy členů antikonfliktních týmů Policie ČR) a „**Kvalifikační kurz pro policisty územních odborů Služby pořádkové policie**“, zaměřený na řešení aktuálních sociálně patologických jevů, korupce, extremismu atd. a „**Kvalifikační kurz pro vedoucí a zástupce vedoucích výkonných organizačních článků SPP**“. Kurz pro Službu pořádkové policie se koná ve VPŠ MV v Praze, VPŠ MV v Brně a VPŠ a SPŠ MV v Holešově. **Ve VPŠ MV v Praze je vyučován Modul „Vládní úkoly v oblasti aktuálních sociálně patologických jevů – zákon o právu shromažďovacím“.**

Specializační kurzy

Ve VPŠ MV v Brně probíhal kvalifikační kurz - Výcvik specialistů SKPV problematiky extremismu – „**Extremismus a právo**“ - P2/0216-1. Ve Školském účelovém zařízení Praha – Ruzyně se uskutečnil kvalifikační kurz „**Zhotovení, zpracování a archivace digitálních obrazových dat**“. Ve VPŠ MV Pardubice probíhal kurz „**Operativně pátrací činnost v prostředí extremistických skupin s využitím informátora**“.

---

⁴ Od 22. října se specializační kurzy pořádaly jen ve VPŠ a SPŠ MV Holešově a VPŠ MV v Pardubicích.

Kurzy další odborné přípravy

Ve VPŠ Holešov byl realizován kurz **„Policista v multikulturním prostředí“** pro policisty zařazených ve skupinách pro práci s národnostními menšinami z jednotlivých krajských ředitelství PČR.

Instrukčně metodická zaměstnání (IMZ)

Ve VPŠ Holešov se uskutečnily:

- Dvoudenní **seminář** na téma **„Interkulturní dialog ve škole“**, pořádalo Informační a vzdělávací středisko pro cizince (Občanské sdružení OBERIG) v rámci projektu „Interkulturní dialog ve škole“. Zúčastnili se pedagogové školy zařazení v rámci projektu „Policie pro všechny“.
- **IMZ se zaměřením na boj proti extremismu**, Holešov, listopad 2012, účast pedagogů školy.
- **IMZ boj proti extremismu**, Kryštofovy Hamry, březen 2012 účast pedagogů školy.

Preventivní aktivity

Ve VPŠ a SPŠ MV Holešov proběhlo několik **besed** a dalších aktivit směřovaných do oblasti xenofobie, extremismu a rasismu. **Žáci školy navštívili pietní a jiná tematicky zaměřená místa** (např. Muzeum romské kultury v Brně, Osvětimi apod.).

Další projekty na školách

Policejní akademie ČR Praha plnila Integrovaný výzkumný úkol č. 3/7 „Metodika prevence, odhalování a dokumentace trestné činnosti s extremistickým podtextem“ na Fakultě bezpečnostně právní, jako součást výzkumného projektu Policejní akademie České republiky v Praze „Analýza bezpečnostních rizik společnosti a jejich transfer do teorie bezpečnostních systémů“ na léta 2011 – 2015. Odpovědný řešitel: doc. PhDr. Marian Brzybohatý, Ph.D.

VPŠ Holešov je místem konání projektu „Policie pro všechny“, určeného pro žáky z národnostních menšin. Projekt je zaměřen na přípravu na přijímací řízení a vzdělávání žáků národnostních menšin ke střednímu vzdělávání s maturitní zkouškou v oboru Bezpečnostně právní činnost.

Ve dnech 5. – 8. června se v Jihlavě uskutečnil **seminář** pod patronací české národní koordinační kanceláře **MEPA** – „Rechtsextremismus aus kriminalpolizeilicher Sicht“ - **Pravicový extremismus z pohledu kriminální policie**. Jeho stěžejním úkolem bylo informovat o aktuální situaci v jednotlivých členských zemích a výměna znalostí, zkušeností a nejlepší praxe z oblasti pravicového extremismu a boje proti němu.

VPŠ a SPŠ MV v Holešově je realizátorem projektu „Příprava a výběr žáků z národnostních menšin ke vzdělávání ve VPŠ a SPŠ MV v Holešově“.

2.1.4. Oblast integrace cizinců

Ministerstvo vnitra bylo vládou pověřeno **koordinací politiky integrace cizinců** na území ČR. **V průběhu roku 2012 byl v celkovém počtu cizinců legálně pobývajících na území České republiky již patrný trend opětovného mírného růstu⁵**, který v období 2008 – 2010 dočasně přerušila ekonomické krize. Cílem všech aktivit integrační politiky je prevence vytváření uzavřených komunit imigrantů, společenské izolace a sociálního vyloučení cizinců, podpora nekonfliktního soužití. Stejně jako v roce 2008 i nyní se začínají projevovat hlouběji některé negativní tendence ve vztahu majority ke skupině cizinců, kterým je nutné včas zabránit. Trestné činy s rasovým podtextem jsou ojedinělé, ale **v některých lokalitách s vyšší koncentrací cizinců byly zaznamenány negativní postoje širší skupiny obyvatelstva vůči cizincům**. Klíčovým partnerem pro spolupráci v oblasti integrace cizinců je **regionální a lokální samospráva**.

Integrace na regionální a lokální úrovni

Ministerstvo vnitra pokračovalo v roce 2012 v programu tzv. **emergentních projektů**, které jsou nástrojem pro implementaci integrace **na lokální úrovni**. Projekty byly realizovány obcemi a podpořeny účelovou dotací ministerstva vnitra. Jejich cílem je řešení potenciální nebo aktuální krizové situace ve vybraných městech s významným počtem cizinců, kde je zaznamenán nárůst negativních reakcí místní společnosti vůči zahraničním pracovníkům a jejich rodinám. Cílem projektů je působit proti stereotypům xenofobie, snížit podporu případným extremistickým aktivitám, rozptýlit obavy a pocit ohrožení z cizinců. Zároveň napomáhají cizincům v začlenění do společnosti, zvyšují jejich povědomí o právech a povinnostech, usilují o zamezení jejich manipulovatelnosti, zneužívání a závislosti na zprostředkovatelích.

V roce 2012 byly emergentní projekty realizovány v **Havlíčkově Brodě, Plzni, Jesenici a v městských částech Prahy 3, 12, 13 a 14 a v Praze - Libuši**. Jedná se o integrační projekty zaměřené na integraci celých rodin, zejména žen, dětí a mládeže (2. generace cizinců), propojení aktivit majority a cizinců s důrazem na prevenci vzniku uzavřených komunit, odstranění bariér integrace a nabídku komplexních integračních opatření ke zkvalitnění soužití mezi cizinci a většinovou společností. Nástrojem integrační politiky na regionální úrovni se stala **regionální Centra na podporu integrace cizinců** (dále jen Centra) financovaná z Evropského fondu pro podporu integrace příslušníků třetích zemí (který administruje ministerstvo vnitra). V roce 2012 pokračoval rozvoj těchto Center, zejména rozšiřování jejich působení do řady dalších měst v rámci regionů. Centra působí již v 11 krajích, po dlouhých jednáních se podařilo nově zřídit Centrum v hl.m. Praze⁶. Realizátory projektů Center jsou rozdílné subjekty - aktuálně je to o.p.s. Integrační centrum Praha (zřizovatelem je magistrát hl.m. Prahy), občanské sdružení (Poradna pro integraci v Ústeckém kraji), kraj (v Jihomoravském kraji) a Správa uprchlických zařízení (ve zbývajících osmi krajích). Předpokládá se, že Centra budou postupně zřízena i v dalších krajích. Konkrétní aktivity Center jsou zaměřeny na zajišťování informační a poradenské činnosti v oblasti sociální a právní, na sociální práci ambulantní i terénní (streetwork v prostředí cizinců), pořádání kurzů češtiny i sociokulturních kurzů, společné aktivity cizinců

⁵ Cílovou skupinu politiky integrace cizinců dlouhodobě z téměř tří čtvrtin tvoří občané pouze tří zemí: Ukrajiny (115 153 osob s povoleným pobytem k 30. září 2012), Vietnamu (57 762) a Ruské federace (33 354). Ostatní státní příslušnosti následují s výrazným odstupem: USA (6 893), Moldavsko (6 764), Čína (5 614) a Mongolsko (5 338).

⁶ Integrační centrum Praha bylo založeno formou o.p.s., jejímž zřizovatelem je magistrát hl.m. Prahy.

i majority. Centra jsou střediskem integračních aktivit v regionu, organizují činnost **platformy** sdružující všechny subjekty, které mohou v regionu přispět k úspěšné realizaci politiky integrace. Významným přínosem Center je pravidelný čtvrtletní monitoring situace a postavení cizinců v regionu. Projekty Center stejně jako emergentní projekty obcí jsou realizovány za přímé **spolupráce s nestátními neziskovými organizacemi** a dalšími subjekty. K podpoře projektů jak NNO tak obcí bylo v roce 2012 realizováno dotační řízení na podporu projektů k integraci cizinců.

Monitoring

Ministerstvo vnitra v r. 2012 pokračovalo v systematickém monitorování a vyhodnocování situace a postavení cizinců v ČR i vzájemných vztahů na lokální, regionální i celostátní úrovni. Tento monitoring byl založen především na **analýzách situace v problémových lokalitách, závěrečných zpráv z emergentních projektů i projektů dotovaných MV** a zejména na pravidelném čtvrtletním hodnocení situace ze strany Center na podporu integrace cizinců. Získané poznatky umožnily flexibilní definování integračních postupů i rozšíření cílové skupiny integrace a odrážejí se zejména v nastavení úkolů integrační politiky v rámci usnesení vlády k realizaci **Koncepce integrace cizinců**⁷.

Posílení informovanosti

Informovanost cizinců i většinové společnosti považuje MV za významný nástroj **prevence negativních jevů** – na straně cizinců jejich zneužívání, manipulovatelnosti, závislosti na zprostředkovatelích a jejich zneužívání, případně jejich propadu do nelegálního pobytu. Na straně majority pak je prevencí xenofobie, rasismu, projevů extremismu. Ministerstvo vnitra v roce 2012 podpořilo zpracování třístupňového systému informací pro cizince⁸, a to projekt **předodjezdových informací**, které budou k dispozici na zastupitelských úřadech v zemích původu, dále **úvodní adaptačně integrační kurzy** (věcný záměr zákona o pobytu cizinců předpokládá, že tyto kurzy budou povinné pro nově příchozí cizince) a **instruktační film a leták** pro usnadnění samostatného vyřizování pobytových záležitostí. Zároveň MV podporuje informovanost a soběstačnost cizinců prostřednictvím podpory **asistenčních služeb** cizincům za spolupráce interkulturních mediátorů a komunitních tlumočnicků. Poskytovány jsou i nadále kurzy socio-kulturní orientace pro dlouhodobě pobývajícím cizincům. Pro zvyšování informovanosti cizinců o jejich právech a povinnostech zajistilo Ministerstvo vnitra v roce 2012 aktualizaci a distribuci publikace „Informace pro cizince s trvalým pobytem“. Průběžně je aktualizována webová stránka k integraci cizinců www.cizinci.cz. Pro informovanost cizinců v záležitostech pobytu na území ČR je průběžně aktualizován nový portál www.imigracniportal.cz a informační linka pro cizince. Ve spolupráci s nevládními neziskovými organizacemi pokračuje projekt asistence dlouhodobě pobývajícím cizincům přímo na pracovištích Odboru azylové a migrační politiky.

Neméně důležitá je informovanost většinové společnosti o záležitostech cizinců. MV podporovalo během roku 2012 realizaci akcí zaměřených na zmírnění xenofobních postojů vůči cizincům, projekty na objektivní informování v médiích,

⁷ Výchozím dokumentem je usnesení vlády č. 9/2011 Aktualizovaná Koncepce integrace cizinců – Společné soužití, a následně přijímaná usnesení k Postupu realizace této Koncepce pro rok 2012, usnesení vlády č. 6/2012.

⁸ Prostřednictvím dotací MV ze státního rozpočtu a z Evropského fondu pro integraci příslušníků třetích zemí.

k vzájemnému poznávání cizinců i majority. MV systematicky podporuje zvyšování odborných a interkulturních kompetencí pracovníků v kontaktu s cizinci jak ve svém resortu, tak pracovníků Center a NNO.

Připravovaná opatření:

Zástupci MV absolvovali v r. 2012 řadu setkání s představiteli vietnamské komunity v regionech. MV bude i nadále pracovat s **vietnamskou komunitou** na možnostech její integrace. V roce 2013 proběhne pilotní ověřování a evaluace úvodních integračně-adaptačních kurzů, budou podporovány projekty nových Center na podporu integrace cizinců a vzdělávání pracovníků Center i partnerských NNO. Pro aktualizaci integrační politiky budou i nadále využívány výstupy výzkumů a monitorovacích zpráv. Pokračovat budou cílené a adresné nabídky obcím na realizaci projektů integrace cizinců zacílené na prevenci nárůstu napětí ve vzájemných vztazích mezi cizinci a majoritou.

2.2. Ministerstvo práce a sociálních věcí

MPSV v rámci dotací ze státního rozpočtu financuje provoz služeb sociální prevence a zajišťuje čerpání prostředků z Evropského sociálního fondu (dále jen „ESF“), Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost (dále jen „OP LZZ“) a Integrovaného operačního programu (dále jen „IOP“) v rozpočtovém/nebo programovém období 2007-2013. Tyto služby jsou zaměřeny na osoby ohrožené sociálním vyloučením nebo sociálně vyloučené a jejich integraci. Z pohledu Strategie boje proti extremismu se tak jedná zejména o tzv. bezdomovce (čili osoby bez přístřeší a ohrožené extrémním sociálním vyloučením) a sociálně vyloučené lokality, které se často stávají objektem zájmu extremistických aktivit.

Na služby sociální prevence bylo v roce 2012 (částky jsou uvedeny bez následných vrátek od poskytovatelů sociálních služeb, nečerpané dotace) ze státního rozpočtu ČR vydáno celkem **1 043 161 786,- Kč**, z toho:

- Z celkové částky na služby sociální prevence bylo ze státního rozpočtu ČR vyčleněno na podporu služeb pro osoby ohrožené závislostí a závislé na návykových látkách celkem **79 182 000,- Kč** (jednalo se o sociální služby: terapeutické komunity, kontaktní centra a služby následné péče).
- Na podporu služeb pro osoby bez přístřeší, ohrožené sociálním vyloučením a sociálně vyloučené bylo ze státního rozpočtu ČR z celkové částky vyčleněno **282 598 666,- Kč** (jednalo se o tyto sociální služby: azylové domy, domy na půl cesty, noclehárny, terénní programy /**45 977 666,- Kč**/, nízkoprahová denní centra, nízkoprahová zařízení pro děti a mládež).
- Na podporu sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi bylo ze státního rozpočtu ČR z celkové částky vyčleněno **84 618 836,- Kč**.

Využívání prostředků ESF (OP LZZ) a ERDF (IOP) 2007-2013 k podpoře aktivit směřujících k zajištění dostupnosti sociálních služeb

- OP LZZ - oblast podpory 3.2 – Podpora sociální integrace příslušníků romských lokalit a částečně 3.1 – Podpora sociální integrace a sociálních služeb.
- IOP – oblast podpory 3.1 – investiční podpora při zajištění dostupnosti takových služeb, které umožní návrat příslušníků nejvíce ohrožených sociálně vyloučených romských lokalit zpět na trh práce a do společnosti

Oblast podpory 3.1

Globální grant - podpora sociální integrace - aktuální celková alokace 640 396 534,-Kč.

Výzva č. 21 - objem výzvy na projekty 129 000 000,- Kč; schváleno 26 projektů v objemu 128 413 587,- Kč a k 1. 12. 2012 bylo vyplaceno 119 569 865,49 Kč.

Výzva č. 43 - objem výzvy na projekty 129 000 000,- Kč; schváleno 26 projektů v objemu 120 063 430,- Kč a k 1. 12. 2012 bylo vyplaceno 91 823 879,23 Kč

Výzva č. 67 – objem výzvy na projekty 120 000 000,- Kč, schváleno 23 projektů v objemu 118 269 339,98 Kč a k 1. 12. 2012 bylo vyplaceno 58 687 954,12 Kč

Výzva č. 86 – objem výzvy na projekty 300 000 000,- Kč, schváleno 60 projektů v objemu 262 396 534,- Kč. Projekty budou realizovány od 1. 1. 2013.

Globální grant - sociální ekonomika - aktuální celková alokace 331 494 306,- Kč

Výzva č. 30 - schváleno 72 projektů v objemu 250 298 073,- Kč a k 1. 12. 2012 bylo vyplaceno 95 006 316,77 Kč.

Celkem za globální granty v oblasti podpory 3.1 - celkový objem finančních prostředků v rámci výzev na projekty činí 971 890 840,- Kč. Byly schváleny projekty v objemu 879 440 964,- Kč a k 1. 12. 2012 bylo vyplaceno 627 484 550,-Kč.

Oblast podpory 3.2

Globální grant - podpora sociální integrace příslušníků romských lokalit - aktuální celková alokace činí 477 474 000,- Kč.

Výzva č. 19 - Byly schváleny projekty (76 projektů) v objemu 458 146 433,- Kč; k 1. 12. 2012 bylo vyplaceno 329 121 629,64 Kč

Individuální projekty – oblast podpory 3.2

Výzva č. 15 – alokace výzvy 254 500 000,- Kč. Výzva je určena pro kraje a je zaměřena na podporu integrace v sociálně vyloučených romských lokalitách, k 1. 12. 2012 bylo schváleno 9 projektů ve výši 193 252 432,- Kč, vyplaceno 94 008 249,83 Kč.

Výzva č. 47 – alokace výzvy 50 000 000,- Kč, 1 projekt, který realizuje Agentura pro sociální začleňování v romských lokalitách ve výši 44.850.000,- Kč. Projekt je zaměřen na systémovou podporu sociálních služeb a subjektů působících v sociálně vyloučených romských komunitách a podpora nástrojů umožňující aplikaci zákona o sociálních službách a dalších právních norem. Dosud vyplaceno 21 267 090,52 Kč.

Výzva č. 55 – alokace výzvy 250 000 000,- Kč, výzva je určena pro obce a zaměřena na řešení situace v sociálně vyloučených lokalitách. Tato výzva je navázána na investiční podporu v rámci Integrovaného operačního programu, oblasti intervence 3. 1 písm. b). K 1. 12. 2012 bylo podpořeno 14 projektů v celkové výši 197 387 492,37 Kč a vyplaceno 25 180 428,54 Kč.

IOP

Oblast podpory 3.1 aktivita b - investiční podpora při zajištění dostupnosti takových služeb, které umožní návrat příslušníků nejvíce ohrožených sociálně vyloučených romských lokalit zpět na trh práce a do společnosti.

Výzva č. 3 a navazující výzva č. 6

Do prosince 2012 bylo v této aktivitě výběrovou komisí schváleno 23 projektů s celkovými aktuálními nároky 250 415 782,- Kč. Z těchto projektů je 19 v realizaci (vydáno Rozhodnutí o poskytnutí dotace) v objemu 184 402 005,- Kč, z těchto prostředků bylo dosud proplaceno 100 059 485,- Kč.

MPSV v rámci dotací ze státního rozpočtu rovněž financovalo **neziskové organizace v oblasti podpory rodiny**. V roce 2012 byla v rámci tohoto dotačního programu rozdělena částka **107 960 000,- Kč**. Rozdělena byla do následujících oblastí:

- Na preventivní programy na podporu rodiny, kde jsou podporovány preventivní aktivity směřující k předcházení negativních jevů v rodinách, zejména pak tréninkové, poradenské a vzdělávací aktivity zaměřené na rodiče, byla vyčleněna částka **62 580 000,- Kč**.
- Na podporu náhradní rodinné péče, kde dochází k poskytování odborné pomoci a poradenství při výkonu náhradní rodinné péče, podporovány jsou i služby doprovázení a odlehčovací služby pro náhradní pečovatele a jejich děti, byla vyčleněna částka **25 940 000,- Kč**.
- Na služby v oblasti sociálně-právní ochrany dětí, jejichž cílem je poskytnout komplexní pomoc rodinám s dětmi, které se mohou ocitnout nebo se ocitají v ohrožení, a předcházet jeho případnému prohlubování, byla vyčleněna částka **19 440 000,- Kč**.

Oblast nepojistných sociálních dávek a sociální práce

Dalším nástrojem sociální pomoci pro oblast sociálního začleňování jsou jednotlivé systémy nepojistných sociálních dávek. Tyto systémy jsou mj. také zaměřeny na osoby ohrožené sociálním vyloučením nebo na osoby sociálně vyloučené a jejich integraci. Z pohledu Strategie boje proti extremismu se tak jedná o osoby bez přístřeší a o osoby v sociálně vyloučených lokalitách, které se často stávají objektem zájmu extremistických aktivit. Na mimořádnou okamžitou pomoc z důvodu sociálního vyloučení (§2, odst. 6 zákona 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi) byla vyčleněna částka **7 800 000,- Kč**.

2.3. Ministerstvo kultury

Role Ministerstva kultury k řešení problematiky extremismu, projevů rasismu a xenofobie spočívá výhradně v oblasti prevence. V širším slova smyslu lze jako prevenci vymezených negativních jevů ve společnosti chápat veškeré kulturní aktivity realizované za podpory ministerstva. Seznamování veřejnosti jak s vlastní kulturou, historií i současností, tak i národů a etnik jiných zemí, včetně mimoevropských, je nedílnou součástí celospolečenské výchovy směřující k etnické a náboženské toleranci. Specificky zaměřená muzea, galerie a památníky (např. Muzeum romské kultury, Památník Terezín, Památník Lidice) tuto výchovu prohlubují dalšími doprovodnými aktivitami jako jsou různé semináře, přednášky a setkání s žijícími pamětníky událostí, které projevy rasismu a etnické nesnášenlivosti v nedávné minulosti nejen dokumentují, ale i připomínají a varují před jejich nebezpečím.

2.3.1. Oblast církví a náboženských společností

Ministerstvo kultury v rámci své agendy registrace církví a náboženských společností a svazů církví a náboženských společností a evidence právnických osob nezaznamenalo v roce 2012 žádné problémy s extremistickými, rasistickými nebo xenofobními projevy registrovaných či evidovaných subjektů nebo jejich představitelů.

V roce 2012 byla ke dni 22. května 2012 registrována jedna nová církev s názvem Církev víry. Návrh na registraci podaly v roce 2012 následující subjekty: Církev Svatého Řehoře Světitele (návrh podán dne 1. srpna. 2012), Církevní sdružení Jednota sv. Klimenta (návrh podán dne 20. srpna. 2012) a Armáda spásy (návrh podán dne 6. září. 2012). Správní řízení nebylo v žádném z uvedených případů do konce roku 2012 ukončeno. Rovněž nebylo do konce roku 2012 ukončeno a stále probíhá správní řízení o návrhu na registraci Ukrajinské pravověrné řecko-katolické církve (návrh podán dne 25. května. 2011).

Ke dni 19. července 2012 bylo ukončeno správní řízení ve věci registrace Pivní církve (návrh na registraci podán dne 27. dubna 2011), a to usnesením o zastavení řízení o podaném návrhu poté, co byl tento návrh dne 26. června 2012 vzat navrhovatelem zpět. Ke dni 22. listopadu 2012 bylo ukončeno správní řízení ve věci registrace Církve husitské (návrh na registraci podán dne 7. listopadu 2011), a to rozhodnutím o zamítnutí registrace Církve husitské ze dne 1. listopadu 2012. Ministerstvo kultury v rámci registračního správního řízení zjišťuje informace o případných extremistických, xenofobních, rasistických či jiných nebezpečných projevech skupin, ucházejících se o registraci.

Činnost neregistrovaných náboženských skupin Ministerstvo kultury nesleduje. Není oprávněno monitorovat ani činnost registrovaných církví a náboženských společností. Je však povinno reagovat na podněty, které by dokládaly jejich nebezpečnou a protizákonnou činnost, a to nejprve výzvou k jejímu odstranění. Jestliže však i nadále církev nebo náboženská společnost v takové činnosti pokračuje, Ministerstvo kultury zahájí řízení o zrušení její registrace.

2.3.2. Oblast médií a audiovize

Ačkoli se v souvislosti s koncepcí boje proti extremismu hovoří o hromadných sdělovacích prostředcích, jejichž právní zakotvení spadá do působnosti Ministerstva kultury, je nezbytné uvést, že Ministerstvo kultury nemůže žádným způsobem zasahovat do obsahu rozhlasového nebo televizního vysílání, nebo do obsahu periodického tisku. Obsah rozhlasového nebo televizního vysílání se sice musí řídit úpravou zákona č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, popř. zákony č. 483/1991 Sb., o České televizi, a č. 484/1991 Sb., o Českém rozhlasu, ale redakční odpovědnost za obsah pořadů má pouze provozovatel rozhlasového a televizního vysílání, resp. vydavatel periodického tisku.

V roce 2012 v rámci dotačního programu na podporu rozšiřování a přijímání informací v jazycích národnostních menšin bylo podporováno vydávání periodického tisku a provozování rozhlasového a televizního vysílání v jazyce národnostních menšin, popř. šířícího informace o těchto menšinách. Média napomáhají šíření informací a posilují etnické vědomí příslušníků národnostních menšin na území České republiky. Také tuto formu státní

podpory lze považovat za formu prevence proti vzniku případných extremistických výbojů. Zároveň je tak potlačováno přesvědčení, že národnostní menšiny mají jen omezenou možnost rozvoje vlastního jazyka a že je na ně vytvářen jakýsi nátlak směřující k asimilaci. V roce 2012 bylo na podporu jednotlivých projektů rozděleno 21 929 000 Kč.

V rámci dotačního programu Kinematografie a média byly podpořeny projekty, které se netýkají výhradně tematiky extremismu, ale okrajově se dotýkají problematiky lidských práv a menšin. Jsou to např. festivaly FAMUfest a Mezinárodní festival dokumentárních filmů Jihlava. Dotaci ve výši 4 000 000 Kč na uspořádání Mezinárodního filmového festivalu Jeden svět obdržel subjekt Člověk v tísni. Festival Jeden svět je dnes největším filmovým festivalem v Evropě a jednou z nejvýznamnějších kulturních akcí v rámci Prahy a celé České republiky, jež se zabývá otázkou lidských práv. V roce 2007 získal filmový festival Jeden svět Čestné uznání Organizace Spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu (UNESCO) za výchovu k lidským právům. Posláním festivalu je mimo jiné napomáhat zamezení vzniku a šíření extremismu ve společnosti.

2.3.3. Oblast regionální a národnostní kultury

Ministerstvo kultury prostřednictvím dotačních programů podporuje některé kulturní akce a činnosti, jejichž cílem je kultivovat společnost zejména cestou poznávání kultur různých národností a etnických skupin. V rámci výběrových dotačních řízení získávají finanční prostředky příslušníci národnostních menšin žijících v České republice na rozvoj své kultury a kulturních aktivit, speciální dotační program je určen na podporu integrace příslušníků romské komunity.

V rámci programu na podporu kulturních aktivit národnostních menšin žijících v České republice byly i nadále podporovány projekty českých občanů národnosti bulharské, chorvatské, maďarské, německé, polské, romské, ruské, řecké, slovenské, srbské, ukrajinské a též projekty židovské kultury. Dotace byly poskytovány i na kulturní multietnické akce, které přispívají k vzájemnému poznávání různých národnostních kultur. Tím se snaží předcházet xenofobním jevům. V roce 2012 bylo v tomto programu podpořeno 59 projektů, na které byla poskytnuta dotace v celkové výši 7 299 000 Kč.

Velkou důležitostí pro rozvoj etnické kultury, ale i pro výchovu multikulturní společnosti směřující k odbourání předsudků, rasismu a xenofobních postojů, má podpora integrace příslušníků romské komunity. Ministerstvo kultury každoročně vyhlašuje dotační program zaměřený na podporu integrace příslušníků romské komunity. Projekty podporované v rámci tohoto programu mohou být zaměřeny na umělecké, kulturně vzdělávací a výchovné aktivity, studium romské kultury a tradic, dokumentační a ediční činnost a multietnické kulturní akce. V roce 2012 bylo v tomto dotačním programu podpořeno 28 projektů, celková částka poskytnutých dotací činila 1 391 750 Kč.

2.3.4. Oblast umění, literatury a knihoven

V gesci umění, literatury a knihoven jsou dotacemi podporovány různé kulturní projekty. Tyto finanční dotace, byť se problematiky extremismu, rasismu a xenofobie netýkají přímo, ve svých důsledcích přispívají k potírání negativních společenských jevů - projevů rasismu a xenofobie. Finančními příspěvky v oblasti profesionálního umění jsou podporovány

aktivitu, které přispívají ke kulturnímu dialogu a vzájemnému poznávání odlišných kultur. V širším slova smyslu se tato charakteristika vztahuje na veškeré podporované činnosti. Ve výběrových dotačních řízeních, která jsou zaměřena na podporu profesionálního umění, jsou podporovány akce, které lze oprávněně nazvat multietnickými. V roce 2012 byla např. poskytnuta dotace ve výši 900 000 Kč na festival Colours of Ostrava.

Pokud jde o oblast knihoven, je nutno zmínit dotační program Knihovna 21. století, který je součástí programu Kulturní aktivity. V rámci tohoto programu jsou poskytovány dotace provozovatelům knihoven evidovaným podle knihovního zákona č. 257/2001 Sb. na podporu práce s národnostními menšinami a podporu integrace cizinců. Finanční prostředky jsou poskytovány jednak na akviziční činnosti (nákupy knihovních fondů pro národnostní menšiny), jednak na různé akce: výstavy, soutěže, besedy se čtenáři. Ve svých důsledcích program Knihovna 21. století rovněž přispívá k odstraňování rasismu, xenofobie a podobných problematických jevů. V roce 2012 bylo v tomto zmíněném okruhu podpořeno 6 tématických projektů celkovou částkou 74 000 Kč.

2.3.5. Oblast ochrany movitého kulturního dědictví, muzeí a galerií

Do působnosti odboru ochrany movitého kulturního dědictví, muzeí a galerií spadá 18 státních příspěvkových organizací - muzeí a galerií. Jejich primárním cílem je podílet se na shromažďování, uchovávání a ochraně značné části movitého kulturního dědictví v České republice. Zaměření těchto 18 organizací je velice různorodé.

Programově se problematikou extremismu zabývají především Muzeum romské kultury, Památník Terezín, Památník Lidice (od roku 2009 spravují i Památník v Letech a Pietní místo Ležáky). Tyto organizace se věnují výchově a vzdělávání směřujícímu k etnické a náboženské toleranci s cílem eliminovat řadu negativních společenských jevů (rasismus, xenofobie), které souvisejí s extremismem. Muzea a galerie se za pomoci své činnosti snaží eliminovat řadu negativních společenských jevů včetně extremismu, např. níže uvedené Národní muzeum, respektive Náprstkovo muzeum.

2.3.6. Muzeum romské kultury

Muzeum romské kultury v Brně se systematicky věnuje dokumentaci kultury, dějin i současnosti romského etnika. Na základě předmětu hlavní činnosti dané zřizovací listinou působí muzeum také jako centrum multikulturní výchovy, spolupracuje se školami všech úrovní a typů a dalšími vzdělávacími institucemi, přispívá k boji proti rasismu a xenofobii.

Každoročně Muzeum romské kultury připravuje následující akce:

- „Program Porajmos - šoa - holocaust“: vzdělávací program o romském a židovském holocaustu ve kterém se pracuje pod vedením lektorky s dokumenty a časovou přímkou. Součástí programu jsou prožitkové aktivity, ale i beseda s romským či židovským pamětníkem. Celý program probíhá ve spolupráci s brněnskou pobočkou Židovského muzea.
- „Přednášky Jak vyučovat o romském holocaustu“: - seminář pořádá Památník Terezín a Muzeum romské kultury se na něm podílí realizací workshopu „Jak učit o romském holocaustu“. Účastníci z řad pedagogů mají možnost vyzkoušet si řadu aktivit zaměřených

na získávání nových vědomostí, práci s dobovými prameny a odbornou literaturou a také na prožitek doplněný o posouzení dobových aktérů pouze na základě příběhu a posléze na základě doplněných faktů. Semináře realizuje historik muzea a lektor.

- „European Action Week – Aktivně proti předsudkům a rasismu“: - u příležitosti Mezinárodního dne proti rasismu (21. března) připravuje lektorské oddělení týden workshopů s tématem národnostních menšin a lidských práv. Pozváni bývají lektoři z brněnských neziskových organizací (Společnost pro Fair Trade, Nesehnutí) i zástupci menšin (lektor z brněnské mešity, vietnamská pedagožka, romská sochařka).
- „Pietní shromáždění k uctění památky obětí holocaustu“. Muzeum romské kultury každoročně 7. března pořádá pietní shromáždění k uctění památky dne, kdy byli v roce 1943 z Brna do Osvětimi vypravení moravští Romové. V neděli blízke datu 21. srpna se pravidelně koná pietní shromáždění v místech hromadného hrobu obětí tzv. cikánského tábora v Hodoníně u Kunštátu a u pamětní desky na hřbitově v nedaleké obci Černovice. Obě akce jsou pravidelně reflektovány médii, zúčastňují se jich významné osobnosti z řad regionálních i státních politiků a představitelů kulturních a vzdělávacích institucí.

Do fondu písemného materiálu sbírky muzeum ukládá systematicky vyhledávané zprávy o extremismu, rasismu a diskriminaci z webových stránek či sociálních sítí. Do tohoto fondu se ukládají také např. tiskoviny extremistických organizací a hromadné e-maily, které jsou přeposílány na adresu muzea. Díky službě monitoring tisku se shromažďují články z médií na toto téma.

Jedním z dlouhodobě odborně zpracovávaných témat v muzeu je romský holocaust. Součástí sbírky muzea jsou video i audio záznamy rozhovorů s pamětníky 2. světové války na území dnešní České republiky, Slovenské republiky i dalších evropských zemí, které jsou poskytovány vzdělávacím a kulturním institucím i badatelům.

Muzeum romské kultury dlouhodobě spolupracuje na projektech:

- „Zmizelí Romové a Romové dnes“: Spolupráce s obecně prospěšnou společností Živá paměť trvá již od roku 2005 a soustřeďuje se na pořádání besed na základních a středních školách po celé České republice s pamětníky romského holocaustu. Podobné besedy se ukazují jako velice přínosné, neboť studenti jsou přímo konfrontováni s osudy konkrétních lidí. Záměrem vzdělávacího programu je připomenout dějiny holocaustu Romů ve 20. století, poukázat na téma rasismu a zároveň zvýšit zájem mladých lidí o dějiny jejich regionu.
- „Týden lidských práv“ - tento festival se v Brně každoročně koná u příležitosti Mezinárodního dne lidských práv. Muzeum je pravidelně oslovováno s žádostí o spolupráci a příspěvek do programu dle požadavku organizátorů.

V roce 2012 nabízelo muzeum stálé vzdělávací aktivační programy:

- „Řekni ne!“ Co je to rasismus a xenofobie? Jaké jsou jejich obdoby? Jsou to věci nové, nebo už v historii nejen naší země hrály důležitou roli? Kdo byl jejich obětí v minulosti a kdo se jí stává dnes? Možné odpovědi na tyto otázky a další informace se dozvědí účastníci workshopu. Ve workshopu jsou využity techniky kritického myšlení a dramatické výchovy.
- „Holocaust Romů“. Interaktivní program pro žáky 8. a 9. tříd základních škol, případně studenty středních škol, který se zaměřuje na často opomíjené téma v učebnicích dějepisu. Za pomoci časové osy, dobových dokumentů a jednotlivých příběhů se žáci seznámí se

situací Romů před a během 2. světové války. Součástí programu je také upřesnění pojmů diskriminace, xenofobie, předsudky aj.

- „Můžeme se domluvit?“ Program pro žáky 8. a 9. tříd základních škol nebo studenty středních škol. Interaktivní formou se společně zamýšlejí nad příčinami problematického soužití Romů i neromů v naší společnosti tak, jak je vidí Romové a jak je vnímá majoritní společnost. Studenti se pokusí navrhnout řešení, která by mohla současnou situaci zlepšit.

Muzeum romské kultury je nositelem titulu Ethnic friendly zaměstnavatel (uděluje společnost IQ Roma servis za rovné zacházení s etnický odlišným obyvatelstvem). Muzeum je členem International Coalition of Sites of Conscience (světová síť organizací připomínající boj proti diskriminaci, útlaku a rasismu) a The Task Force for International Cooperation on Holocaust Education, Remembrance and Research (mezinárodní organizace ke vzdělávání o holocaustu).

2.3.7. Památník Terezín

Památník Terezín každoročně pořádá jednodenní a vícedenní vzdělávací semináře pro žáky, studenty a pedagogy (z České republiky i ze zahraničí) se zaměřením na historii holocaustu, problematiku antisemitismu, rasismu, nebezpečí nacistické ideologie, jejích projevů a intolerance ve společnosti a to v minulosti i v současnosti: např. „Jak vyučovat holocaustu“ a „Holocaust ve vzdělávání“, dále cykly přednášek, seminářů, dílen a soutěží pro děti a mládež a besedy s pamětníky „Svědectví pamětníků“.

2.3.8. Památník Lidice

Jako akreditovaná vzdělávací instituce pořádá Památník Lidice každoročně řadu vzdělávacích programů a aktivit včetně akreditovaných odborných seminářů v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků, které si kladou za cíl přispět k výchově žáků v uvědomělé občany chápající otázky vlastní identity, vlastenectví a rasistických a xenofobních projevů.

Akreditované semináře, určené převážně pro učitele dějepisu, výchovy k občanství a jiných humanitních vyučovacích předmětů, jsou věnované problematice nacistické represe, československého odboje a persequce československých občanů v první polovině 20. století. Na seminářích přednášejí přední odborníci na problematiku moderních dějin, finančně jsou každoročně podpořeny Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy v rámci dotačního programu Podpora vzdělávání v jazycích národnostních menšin a multikulturní výchovy. Již v roce 2011 byl akreditován seminář „Tábory - nástroje persequce“, jehož součástí je problematika romské genocidy včetně návštěvy Památníku Lety. Seminář proběhl v roce 2012 v termínu 6. – 7. dubna 2012 s účastí 16 pedagogů. Vzdělávacích programů pro žáky základních a středních škol se zaměřením na novodobou historii se v roce 2012 uskutečnilo 144 (účast 3011 žáků), z toho 119x proběhl program „Příběh obce Lidice“ (za účasti 2435 žáků), v Ležákách se 18 vzdělávacích programů zúčastnilo 448 žáků.

S finanční podporou Ministerstva kultury z programu na podporu integrace příslušníků romské komunity také v roce 2012 realizoval Památník Lidice putovní výstavu „Porrajmos“, která přibližuje osud Romů během druhé světové války v kontextu politického

a ekonomického vývoje třicátých let 20. století ve Střední Evropě. Ucelený přehled tématu romské genocidy podávají také výuková DVD pro učitele, vydaná pod názvem „Lety u Písku – místo, o kterém se nesmí mlčet“ a „Nehodní žití – romský tábor Lety 1942 – 1943“.

V roce 2012 Památník Lidice výrazněji pokročil ve spolupráci s Památníkem Terezín a Památníkem Flossenbürg (Německo) v oblasti vzdělávání pedagogů, kdy byl s podporou Koordinačního centra česko-německé výměny mládeže Tandem realizován česko-německý seminář pro učitele „Památná místa v česko-německém partnerství škol“. Odborný pracovník Památníku Lidice se v prosinci 2012 zúčastnil česko-německého semináře v Berlíně, kde byla společně prezentována metodika práce s dětmi a mládeží v památnících při výchově k vlastenectví, humanitě a demokracii, proti xenofobii, rasismu a intoleranci. Za finančního přispění Ministerstva kultury a ve spolupráci se společností K 2, za spoluúčasti renomovaných odborníků, vznikl v roce 2012 nový vzdělávací program Památníku Lidice pro pedagogy se zaměřením na historii a osudy obyvatel obce Lidice ve 20. století. Na jaře roku 2013 bude interaktivní program na DVD ověřován na školách a po následné finalizaci bude nový interaktivní materiál pro vzdělávání žáků a studentů používán v rámci jejich výchovy k toleranci a humanitě.

V průběhu roku 2012 byly prezentovány putovní výstavy:

- „Nisko – první transport evropských židů“ - výstavu zapůjčilo Gymnázium Ostrava ve spolupráci s Památníkem Hrabíně.
- „Dobré slovo je jako chleba“ – výstavu zapůjčilo Sdružení Romea.
- „Pancéřový vlak“ - výstavu zapůjčilo Muzeum SNP v Banské Bystrici.
- „A jméno obce bylo vymazáno“ - Památník Lidice.
- „Heydrichiáda“ - Památník Ležáky.
- „Zapomenuté Javoříčko“ – Památník Lidice.
- „Lidičtí muži v boji za svobodu“ – Památník Lidice.
- „České stopy ve Skotsku“ – Památník Lidice.

2.3.9. Národní muzeum - Náprstkovo muzeum

Při přípravě výstavních plánů, doprovodných programů k výstavám, přednášek a akcí, autoři a kurátoři Náprstkova muzea při Národním muzeu akceptují skutečnost, že výchova a vzdělávání jsou směřovány i k etnické a náboženské toleranci, s cílem eliminovat řadu negativních společenských jevů jako je rasismus a xenofobie, souvisejících s extremismem. Což je důležité při všech koncipování akcí a programů. Právě Náprstkovo muzeum má jako jednu z hlavních činností seznamování s kulturou, náboženstvím, historií a současností národů a etnik jiných zemí, zejména mimoevropských. A výchova proti různým formám extremismu je tedy vždy zahrnuta a respektována ve všech výstupech zejména tam, kde je očekáváno působení na školní děti a mládež.

2.4. Ministerstvo spravedlnosti

2.4.1. Oblast vzdělávání

V roce 2012 se uskutečnila řada vzdělávacích akcí souvisejících s extremismem:

- Dva běhy, 17. ledna a 20. září 2012, jednodenního semináře na téma **Ústavní limity trestního práva procesního**, kterých se zúčastnilo celkem 56 účastníků z řad soudců a státních zástupců. Seminář byl zaměřen na ústavní limity trestního práva procesního se zaměřením na ochranu základních lidských práv a svobod: domovní prohlídka, prohlídka jiných prostor, odposlech a záznam telekomunikačního provozu - problematika zjištění (výpisů) údajů o telekomunikačním provozu podle § 88a trestního řádu v návaznosti na poslední nálezy Ústavního soudu; pozornost věnována i odůvodňování příkazů zasahujících do základních práv a svobod; problematika omezování způsobilosti k právním úkonům.
- Jednodenní seminář 1. března na téma **Znalecká zkoumání – kriminalistika**, kterého se zúčastnilo 20 účastníků. Byl zaměřen na témata: citlivé osobní údaje v kriminalistických databázích; právní tituly k získávání identifikačních údajů (kriminalistická trojdílná fotografie, daktyloskopické otisky, profil DNA), jejich uložení v databázích Kriminalistického ústavu Praha, doba jejich uchovávání a důvody likvidace; forenzní genetická expertíza - moderní důkazní prostředek v procesu dokazování -1) základní principy a možnosti genetické expertízy; 2) hodnocení a správné pochopení výsledků genetické expertízy; 3) databáze profilů DNA a její možnosti; Úloha forenzní analýzy mikrostop v procesu dokazování – důkazní možnosti, mýty a chyby. I. část - úvod, vlákna, skla, pigmenty; II. část - povýstřelové zplodiny, zeminy, neznámé látky, nové možnosti zkoumání dříve neupotřebitelných stop;
- Jednodenní seminář 13. března na téma **Trestná činnost mládeže**, kterého se zúčastnilo 48 účastníků. Seminář byl zaměřen na výzkum oblastí, kde selhala prevence, výzkum v diagnostickém ústavu; celorepublikové trendy trestné činnosti mládeže; aktuální problematika trestné činnosti mládeže z pohledu státního zástupce; dozor státního zastupitelství nad dodržováním právních předpisů v místech, kde se vykonává ochranná nebo ústavní výchova; systém zařízení, ve kterých se vykonává ústavní a ochranná výchova.
- Jednodenní seminář 26. 4. 2012 na téma **Dokazování v trestním řízení**, kterého se zúčastnilo 39 účastníků. Seminář byl zaměřen na témata: elektronický důkaz a jeho přítomnost v trestním spise; přípravné řízení a problémové oblasti dokazování této trestné činnosti z pohledu státního zástupce; internetová kriminalita a metody zajišťování stop; výklad trestně-právních aspektů podle jednotlivých druhů trestné činnosti podle jednotlivých typů útoku), včetně autorských práv a dalších předmětů útoku; limity a možnosti kriminalistické počítačové analýzy; současné možnosti boje proti počítačové kriminalitě; přístup k lokalizačním a provozním údajům.
- Dva běhy třídního semináře 19. - 21. března a 24.-26. října na téma **Trestní řád**, kterých se zúčastnilo celkem 169 účastníků. Seminář byl zaměřen na vazbu a vazební zasedání – s akcentem na novelizaci zákonem č. 459/2011 Sb.; uzavírání dohody o vině a trestu (zahraniční zkušenosti a právní úprava v ČR); spolupracující obviněný; adhezní řízení; oprávnění poškozeného a uplatnění nároku na náhradu škody nebo nemajetkové újmy nebo na vydání bezdůvodného obohacení.
- Třídní seminář 11. - 13. dubna na téma **Trestní zákoník**, kterého se zúčastnilo 70 účastníků. Seminář byl zaměřen na trestní odpovědnost právnických osob a vybrané

problémy trestního zákoníku; informace o dvou důležitých legislativních návrzích Tisk 510 – „odklonná“ novela trestního řádu; změny obecných zásad při ukládání trestů a s tím související změny u dohledu; peněžitý trest, výměra peněžitého trestu; aktuální změny trestního zákoníku spojené s institutem trestu obecně prospěšných prací a s tím související problematika; vybrané skutkové podstaty z I. a event. III. hlavy (zejm. §185 - §187) zvláštní části trestního zákoníku a další aktuální výkladové problémy ze zvláštní části; vybrané skutkové podstaty z IV. a X. hlavy zvláštní části trestního zákoníku se zaměřením na problematiku domácího násilí a nebezpečného pronásledování; tisk 617 – návrh zákona o obětech a doprovodná novela trestního řádu; obchodování s lidmi; vybrané otázky z obecné části trestního zákoníku; aktuální aplikační problémy trestního práva hmotného a procesního, aktuální judikatura.

- Jednodenní seminář 12. dubna na téma **Základy kriminalistiky** - část 1., kterého se zúčastnilo 23 účastníků. Akce byla zaměřena na Fyziodetekční vyšetření v teorii a praxi. A) Teoretická část - podstata a historie metody, využitelnost v rámci trestního řízení, kdy a proč má smysl provádět FZD vyšetření, podmínky pro použití a praktické provedení, kontraindikace, hodnocení výsledků; B) Praktická část - případ z praxe: od nápadu trestné činnosti po právní moc rozsudku; Grafické expertízy v procesu dokazování (písmoznalectví x grafologie); A) Písmoznalecké zkoumání obecně (metody, postupy, možnosti, stupně závěrů, zkoumání z kopií), rozdíl s grafologií + zajímavosti. B) Nové technické způsoby padělání podpisů a jejich zkoumání (autopen, plotter, průsvit apod.); C) Nebezpečí používání neověřených a nevalidovaných diagnostických metod k identifikaci ručně psaného textu a podpisu (metoda eidetická, hermeneutická, fenomenologická) a záměry ministerstva spravedlnosti ve výchově znalců ručního písma) + ukázka posudku zpracovaného takovými metodami); Dokazování s využitím digitálních stop, počítačová kriminalita, zjišťování, zajišťování a zkoumání důkazů; nové formy trestné činnosti spáchané pomocí výpočetní techniky; internet a trestná činnost, technické možnosti a limity zjišťování údajů elektronického provozu související s objasňováním trestné činnosti páchané prostřednictvím počítače: A) Digitální technika - součást života člověka, tedy nezastupitelný zdroj relevantních stop v procesu dokazování. Závěry znaleckých výstupů - odpovědi na dotazy. B) Platební karty - součást každé peněženky. Úskalí používání a zneužití. C) Sdílení digitalizovaných autorských děl pomocí datových sítí - nevědomost či naopak záměr uživatelů.
- Jednodenní seminář 15. května na téma **Zajištění osob v trestním řízení**, kterého se zúčastnilo 61 účastníků. Byl zaměřen na témata: novela trestního řádu č. 459/2011 Sb.; vybrané aplikační problémy týkající se vazby; některé další sporné aplikační problémy „vazební“ novely; přezkoumávání trvání důvodů vazby (§ 71 TR), žádost o propuštění z vazby (§ 71a TR); rozhodování o dalším trvání vazby (§ 72 TR); nejvyšší přípustná doba trvání vazby (§ 72a, § 72b TR); orgány rozhodující o vazbě (§ 73b TR); zvláštní náležitosti rozhodnutí o vazbě (§ 73c TR); vazební zasedání (§ 73d TR); příprava vazebního zasedání (§ 73e TR); přítomnost osob při vazebním zasedání (§ 73f TR); průběh vazebního zasedání (§ 73g TR); stížnost proti rozhodnutí o vazbě (§ 74 TR).
- Jednodenní seminář 18. září na téma **Místo činu**, kterého se zúčastnilo 18 účastníků. Byl zaměřen na základní úkony na místě činu z pohledu Policie ČR; neodkladné a neopakovatelné úkony; spolupráce se státním zástupcem na místě činu; místo činu – zdroje informací při vyšetřování určitého typu trestné činnosti; praktické poznatky; problematika činnosti policie na místě činu z pohledu státního zástupce; k činnosti státního zástupce na místě činu; základní úkony na místě činu; úloha státního zástupce

- výkon dozoru a konkrétní postupy, účast na úkonu a způsob kontroly v mezích výkonu dozoru státního zástupce;
- Jednodenní seminář 30. 10. 2012 na téma **Násilná trestná činnost** - část 2., kterého se zúčastnilo 36 účastníků. Byl zaměřen na méně závažnou násilnou trestnou činnost – vybrané skutkové podstaty (loupež, vydírání, ublížení na zdraví, aj); hraniční oblast méně závažné násilné trestné činnosti a přestupků, subsidiarita trestní represe; trestně procesní otázky týkající se postihu méně závažné násilné trestné činnosti, vztah vykazání podle zákona o policii, přiměřeného omezení zákazu vycestování do ciziny a vazebního řízení, postavení oběti a nový zákon o obětech (a doprovodná novela trestního řádu), výsledch obětí násilných trestných činů z trestněprávního a kriminalistického pohledu, obecná problematika výsledku svědků v prověřování; podmínka souhlasu poškozeného, případy, kdy se souhlas poškozeného nevyžaduje, k otázce soukromé žaloby a zavedení návrhových trestných činů do trestního práva procesního.
- Třídenní seminář 14. - 16. listopadu na téma **Trestní zákoník**, kterého se zúčastnilo 59 účastníků. Seminář byl zaměřen na zákon č. 418/2011 Sb. o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim; vybrané otázky trestního sankcionování; ochranné léčení z pohledu lékaře; posuzování pornografie zobrazující děti.
- Důležitost znalosti odlišností ve vztahu k jiným rasám, etnikům a kulturám se v rámci rozboru jednotlivých případů dotkl seminář na téma **Obchodování s lidmi** za účelem sexuálního vykořisťování, který se uskutečnil 7. listopadu. Semináře se zúčastnilo 15 účastníků. Seminář byl zaměřen na vybrané otázky týkající se pobytového statutu osob; dokazování trestného činu obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování a dokazování trestné činnosti související s organizovaným zločinem v této oblasti v praxi státního zastupitelství; zmocněnec poškozených v trestním řízení se vztahem k obchodu s lidmi - obtíže při jednání s poškozenými a s jejich vystupováním v trestním řízení; vyšetřování trestné činnosti související s obchodováním s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování – z pohledu policie, poznatky z praxe, kazuistika.
- Jednodenní seminář 27. listopadu na téma **Informace o trestním řízení**, kterého se zúčastnilo 27 účastníků. Byl zaměřen na témata: ochrana osobních údajů – z pohledu Úřadu na ochranu osobních údajů; právo na svobodný přístup k informacím ve vztahu k trestnímu řízení; poskytování informací z pohledu státního zástupce, z pohledu soudce: informace o citlivých kauzách, informování veřejnosti o trestním řízení – vzhledem k jednotlivým fázím trestního řízení, případy kdy je nutno přístup veřejnosti na jinak veřejná soudní jednání omezit; specifika ochrany mladistvých, soukromí svědků apod., spolupráce s tiskovými mluvčími.

2.4.2. Oblast legislativní

Zákon o obětech trestných činů byl schválen Poslaneckou sněmovnou a v době vypracovávání dokumentu byl projednáván Senátem⁹.

Zákon upravuje zejména tato práva obětí:

- a) právo na poskytnutí odborné pomoci (ze strany neziskového sektoru, Probační a mediační služby a advokátů zapsaných do registru poskytovatelů služeb), která bude v případě

⁹ Byl vyhlášen ve Sbírce zákonů – srov. zákon č. 45/2013 Sb. o obětech tr. činů a o změně některých zákonů.

některých skupin obětí poskytována bezplatně; do služeb odborné pomoci řadíme: psychologické poradenství, sociální poradenství, poskytování právních informací, právní pomoc a restorativní programy;

- b) právo na informace, kde je kladen důraz především na srozumitelnost poskytovaných informací;
- c) právo na ochranu soukromí;
- d) právo na ochranu před druhotnou viktimizací (druhotnou újmou) ze strany policie a orgánů činných v trestním řízení (omezení kontaktu s pachatelem, speciální pravidla pro provádění výslechu oběti a pro podání vysvětlení oběti);
- e) prohlášení oběti o dopadech trestného činu na její život (victim impact statement);
- f) právo na peněžitou pomoc [právo oběti na peněžitou pomoc již v současné době upravuje zákon o poskytnutí peněžité pomoci obětem trestné činnosti, nicméně i v této oblasti přinese návrh zásadní změny – právo na peněžitou pomoc bude nově mít i oběť trestného činu proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti (znásilnění, sexuální nátlak apod.), zvýší se také poskytované částky; nárok oběti na náhradu škody či nemajetkové újmy vůči pachateli bude nově přecházet na stát, a to v rozsahu poskytnuté pomoci].

Návrh zákona také počítá s tím, že Ministerstvo spravedlnosti bude udílet **akreditace nestátním neziskovým organizacím**, které budou poskytovat právní informace obětem trestné činnosti a restorativní programy. Tyto akreditované subjekty pak bude podporovat poskytováním dotací. Ministerstvo spravedlnosti bude rovněž vést **veřejný registr poskytovatelů služeb** podle tohoto zákona, kam budou zapisovány subjekty akreditované Ministerstvem spravedlnosti a subjekty, které pro práci s oběťmi získají registraci podle zákona o sociálních službách, Probační a mediační služba a za splnění zákonných podmínek i advokáti.

Předkládaným zákonem dochází také k **novelizaci trestního řádu**. Za nejpodstatnější změnu směřující k ochraně obětí, např. obětí domácího násilí, se považuje zavedení **předběžných opatření do trestního řádu**. Mezi ta předběžná opatření, která budou aplikovatelná právě i v případech domácího násilí, patří především opatření spočívající v zákazu vstupu do určitého obydlí, zákazu styku s určitými osobami, zákazu zdržovat se na konkrétně vymezeném místě. Dalšími předběžnými opatřeními, která bezprostředně napomáhají ke zvýšení ochrany obětí, jsou: zákaz držet a přechovávat věci, které mohou sloužit k páčání trestné činnosti a zákaz výkonu konkrétně vymezené činnosti, jejíž povaha umožňuje opakování nebo pokračování v trestné činnosti.

2.4.4. Státní zastupitelství

V soustavě státních zastupitelství je trestným činům páchaným z rasových, národnostních a jiných nenávistných pohnutek prisuzována trvalá pozornost, a jinak tomu bylo v roce 2012. Státní zástupci postupují při vyřizování věcí těchto trestných činů podle čl. 73 **pokynu obecné povahy nejvyššího státního zástupce č. 8/2009**, o trestním řízení, ve znění pozdějších předpisů. Státním zástupcům se ukládá při dozoru ve věcech trestných činů spáchaných z nenávistné pohnutky spočívající v rasové, národnostní, náboženské a jiné nenávisti [jmenovitě: § 140 odst. 1 nebo 2, odst. 3 písm. g), § 145 odst. 1, 2 písm. f), § 146 odst. 1, 2 písm. e), § 149 odst. 1, 2 písm. c), § 170 odst. 1, 2 písm. b), § 171 odst. 1, 3 písm. b), § 172 odst. 1 nebo 2, odst. 3 písm. b), § 175 odst. 1, 2 písm. f), § 183 odst. 1, 3 písm. b), § 228

odst.1 nebo 2, odst. 3 písm. b), § 329 odst. 1, 2 písm. b), § 352 odst. 2 a 3, § 355, § 356, § 378 odst. 1, 2, § 379 odst. 1, 2 písm. d), § 380 odst. 1, 2 písm. c), § 382 odst. 1, 2 písm. c), § 383 odst. 1, 2 písm. c), § 400, § 401 odst. 1 písm. e), § 402, § 403, § 404 a § 405 trestního zákoníku], popřípadě i trestných činů, kde tato pohnutka znakem skutkové podstaty není [např. § 272 trestního zákoníku], aby se zvýšenou pozorností dbali na provedení všech úkonů potřebných ke zjištění pohnutky pachatele. Samotná existence tohoto ustanovení v rámci pokynu obecné povahy potvrzuje, že přes skutečnost malého procentuálního podílu těchto trestných činů v rámci celkového nápadu, jsou postupy státních zástupců v těchto případech považovány za jednu z priorit státního zastupitelství.

V soustavě státního zastupitelství se na základě pokynu **obecné povahy nejvyššího státního zástupce č. 4/2009**, Vzorový organizační řád, ve znění pozdějších předpisů, uplatňuje specializace na vybrané (exponované) druhy trestné činnosti. V případě trestných činů spáchaných z rasových, národnostních a jiných nenávistných pohnutek jde o obligatorní specializaci (nikoli o fakultativní) u všech stupňů státního zastupitelství.

V souladu s **pokynem obecné povahy nejvyššího státního zástupce č. 10/2011**, o informacích, ve znění pozdějších předpisů, je nižším státním zastupitelstvím uložena povinnost informovat odbor trestního řízení Nejvyššího státního zastupitelství o nápadu trestných činů spáchaných z národnostní, rasové, náboženské, politické nebo jiné nenávistné pohnutky, a vyžádají-li si další informování, i o způsobu vyřízení věci, konají-li řízení v prvním stupni. Tímto je zabezpečována kontrola postupu státních zástupců nižších státních zastupitelství, resp. možnost získání poznatků za účelem sjednocení rozhodovací praxe na uvedeném úseku činnosti v rámci celé soustavy státního zastupitelství.

Rovněž lze zmínit přijetí **opatření nejvyššího státního zástupce č. 25/2011**, jímž došlo ke zřízení **funkce národního experta a jeho expertního týmu** s působností pro strategie boje proti extremismu. Národní korespondent a jeho expertní tým jsou na svěřeném úseku garanty meziresortní spolupráce, spolupráce se zahraničím, analyzují judikaturu a odborné články, podílejí se na zpracování dotazníků, vzdělávacích aktivitách, zejména zajišťovaných Justiční akademií, dále se podílejí na vnitroresortních poradách specialistů a podobných akcích a účastní se, nebo navrhují účast na konferencích. V roce 2012 byla již částečně rozvinuta činnost národního experta s působností pro strategie boje proti extremismu.

Rovněž v roce 2012 využívali státní zástupci **metodický návod pro státní zástupce k postihu trestných činů spojených s extremismem**, který byl jako ucelený materiál postihující extremismus z pohledu činnosti státního zástupce v trestním řízení vyhotoven Nejvyšším státním zastupitelstvím v r. 2009, přičemž v něm byla zohledněna již tehdy připravovaná rekodifikace trestního práva hmotného. Předmětný metodický návod obsahuje jak obecný úvod a teoretické souvislosti včetně vymezení pojmů, tak i aktuální situaci v oblasti extremismu v České republice. Byla vytvořena praktická pomůcka, v níž se státní zástupce snadno zorientuje a v níž najde odpovědi na základní otázky spojené s aplikací trestního práva na zjištěný skutkový děj. V praxi státních zástupců se využívání tohoto metodického návodu osvědčilo.

Ve věcech trestných činů spáchaných z rasových, národnostních a jiných nenávistných pohnutek byla věnována pozornost i soudním rozhodnutím, a to jak z hlediska správnosti a úplnosti trestního řízení, tak i z hlediska možného vývoje soudní judikatury. Všeobecně lze konstatovat, že jak přípravné řízení, tak řízení před soudem v těchto věcech, často

mediálně sledovaných, se vyznačuje nadprůměrnou kvalitou. Bývá opatřen dostatek důkazů pro spravedlivé meritorní rozhodnutí ve věci. Ani z hlediska aplikace práva nedochází k zásadním problémům, Nejvyšší soud v těchto věcech zpravidla vydává rozhodnutí s významnou instruktivní pasáží, jichž lze dobře využít v praxi. Tímto způsobem byla nedávno vyřešena i do té doby poněkud nejasná **otázka charakteru neonacistických a obdobných rasově motivovaných skupin**, které lze zahrnout pod zákonný pojem „skupina, organizace nebo sdružení, která hlásá diskriminaci, násilí nebo rasovou, etnickou, třídní, náboženskou nebo jinou nenávist“. Judikatura je postavena jednoznačně, takže není důvod, aby vznikaly nějaké aplikační problémy ve věcech tohoto druhu.

2.4.4. Probační a mediační služba

Ředitelství Probační a mediační služby průběžně sleduje situaci v oblastech probačních a mediačních činností poskytovaných v případech extremisticky motivovaných trestných činů – a to včetně využívání alternativních postupů a trestů pro tyto pachatele. Pracovníci PMS s pachateli a oběťmi extremisticky motivovaných trestných činů pracují jak v průběhu přípravného řízení a řízení před soudem, (zejména v rámci zpracování zprávy před rozhodnutím), a dále v průběhu vykonávacího řízení - v rámci výkonu alternativních trestů, zejména trestu obecně prospěšných prací, výkonu uloženého dohledu, trestu domácího vězení a v případě mladistvých pachatelů v rámci výchovných a trestních opatření.

PMS ČR se aktivně podílí na **akreditačním a dotačním řízení MSp** určeném pro **probační programy pro mladistvé pachatele**. Akreditované probační programy nejsou sice specificky zaměřeny na oblast vyvolání změny extremistických projevů v chování mladistvého, většina programů tento typ provinění u mladistvého dokonce považuje za kontraindikaci pro zařazení mladistvého pachatele do programu, přesto některé z nich prostřednictvím kognitivně behaviorálního přístupu usilují o vyvolání změny delikventního chování mladistvého pachatele. Příkladem takového probačního programu je **Učební program – mladiství**. V rámci probíhajícího projektu **Rozvoj probačních a resocializačních programů – posílení prevence a ochrany společnosti před opakováním trestné činnosti**, který realizuje PMS s partnery v rámci Programů švýcarsko-české spolupráce, se připravuje rozšíření tohoto akreditovaného probačního programu do všech soudních okresů ČR, přičemž je plánována inovace tohoto programu – posílení jeho individuálních aspektů a jeho rozšíření o práci s rodinou pachatele.

PMS ČR v rámci své praxe pokračuje ve využívání služby **Mentor** - alternativní způsob práce s příslušníky romské etnické menšiny formou mentoringu. Tento postup se velmi osvědčil. Pracovníci PMS využívají služeb vyškolených příslušníků romského etnika, kteří jim zprostředkovávají spolupráci s romskými pachateli odsouzenými k alternativním trestům.

Efektivita intervencí směřujících k zamezení opakování trestné činnosti spojenými s extremistickými projevy, a to zejména u osob mladistvých nebo osob blízkých věku mladistvým či mladých dospělých je podle dostupných zkušeností ze zahraničí výrazně ovlivněna úzkou **součinností policie, státních zástupců, soudců, probačních pracovníků a poskytovatelů sociálních a dalších služeb**. Jednou z možných cest řešení je realizace konkrétních projektů, v rámci kterých by byla detailně mapována potřebná lokalita, definován profil pachatele tohoto typu trestné činnosti a společně by pak byla vybrána možná strategie

řešení kriminality výše uvedeného typu. PMS v případech mladistvých pachatelů prosazuje tento postup v rámci „**týmů pro mládež**“ v jednotlivých soudních okresech.

Aktivitou PMS, související s těmito poznatky a také potřebou rozšíření nabídky probačních programů pro mladistvé je realizace individuálního projektu (ESF, Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost) „**Na správnou cestu!** (Zavedení a rozvoj nových probačních programů a programů restorativní justice pro mladistvé pachatele trestných činů - posílení odborné spolupráce institucí)“. Cílem projektu "Na správnou cestu!" je rozvíjet účinné nástroje na řešení kriminality mládeže u trestných činů spojených s násilnými a agresivními projevy chování, předcházet opakování trestné činnosti, usnadnit sociální integraci mladistvých pachatelů a podporovat účinné způsoby spolupráce a koordinace odborníků a relevantních institucí. V projektu jsou zaváděny osvědčené programy motivace, sociální rehabilitace a prevence kriminality pro mladistvé pachatele. Tyto programy vycházejí z domácích i zahraničních zkušeností a opírají se o kognitivně behaviorální teorii a restorativní přístup. Projekt je v souladu se zákonem o soudnictví ve věcech mládeže a s připravovanou novelou zákona o sociálně právní ochraně dětí a podporuje spolupráci odborných institucí při řešení kriminality mládeže. V rámci klíčových aktivit je od r. 2012 prováděna analýza kriminality mládeže, vyhodnocována účinnost stávajících probačních programů a také úroveň spolupráce a koordinace relevantních institucí při řešení kriminality mládeže na místní úrovni. Jsou vytvářeny a budou pilotně ověřeny metodiky a) nového probačního programu "Proti násilí" reagujícího na zvyšující se agresivitu mladistvých pachatelů a za b) nového programu restorativní justice "Rodinné skupinové konference" vycházejícího z osvědčené zahraniční praxe.

PMS ČR realizovala **vzdělávací aktivity zaměřené na téma práce s riziky**, obdobně jako v minulých letech. Dovednost systematicky pracovat s riziky je základním předpokladem pro činnost se všemi klienty PMS, pachatele extremisticky motivovaných trestných činů nevyjímaje. Školení byla zaměřena na získání znalostí v oblastech: základní pojmy (riziko recidivy a riziko újmy, statické a dynamické faktory ovlivňující rizika), motivační činitele páčání trestné činnosti, spouštěcí mechanismy, postupy hodnocení rizik a potřeb pachatele a postup sestavení plánu na snížení rizik. Absolvování semináře vedlo k získání a rozvíjení dovedností v rámci shromažďování a vyhodnocování důležitých informací pro analýzu rizik a potřeb, analytického a strukturovaného vyhodnocení případu ve všech oblastech probační činnosti z hlediska rizik a potřeb odsouzeného, tvorby plánu řešení potřeb a snížení rizik odsouzeného, vyhodnocování účinnosti plánu na řešení potřeb a snížení rizik odsouzeného a zpracování výsledků analýzy rizik a potřeb odsouzeného a průběhu řízení rizik do zprávy pro orgány činné v trestním řízení. V roce 2012 proběhlo celkem 6 běhů školení „Práce s riziky – hodnocení rizik a potřeb“, které absolvovalo 67 probačních úředníků a asistentů. Na tyto semináře dále navazují kasuistické semináře, kde účastníci školení reflektují svou vlastní praxi v rámci práce s riziky v rámci jednotlivých případů.

2.5. Úřad vlády

V roce 2012 se zmocněnkyně pro lidská práva Monika Šimůnková i obě části jí vedené Sekce pro lidská práva (Agentura pro sociální začleňování a sekretariát Rady vlády pro záležitosti romské menšiny) podíleli na řadě aktivit v oblasti prevence pravicového extremismu.

2.5.1. Mírnění napětí v Břeclavi

Ke zhoršení bezpečnostní situace i soužití mezi většinovou společností a romskou menšinou došlo během března až května v Břeclavi, kde patnáctiletý chlapec oznámil, že byl napaden Romy a následkem zranění přišel o ledvinu. Jeho výpověď přejala většina celostátních médií a událost se stala celospolečenskou záležitostí. Po dvou měsících vyšetřování se ukázalo, že chlapec si toto obvinění vymyslel a zranění si způsobil sám. Oznámení o domnělých pachatelích útoků vedlo k řadě protiromských protestů i ke svolání jedné demonstrace v Břeclavi na podporu oběti. V souvislosti s touto situací vládní zmocněnkyně vydala tiskové prohlášení a poskytla rozhovor do médií, ve kterém upozorňovala na potřebu individuálního pohledu na případné pachatele a na to, že jde o čin jednotlivce, který nelze vztahovat na celou skupinu všech Romů žijících v České republice¹⁰. Následně vydala prohlášení i poté, kdy došlo ke zveřejnění výsledků vyšetřování, ze kterého vyplynulo, že obvinění bylo vymyšlené¹¹. V něm vyzvala k odpovědnému přístupu při zveřejňování podobných informací média.

2.5.2. Zřízení pracovní skupiny pro řešení krizí v regionech¹²

Vláda schválila 29. srpna 2012 návrh předsedy vlády Petra Nečase a vládní zmocněnkyně pro lidská práva Moniky Šimůnkové a zřídila **pracovní skupinu**, která se seje v případě, že bude nutné **řešit eskalující sociální problémy v některém regionu**. Zareagovala tak na loňské události na Šluknovsku a chce podobným situacím účinně předcházet.

Pracovní skupinu svolá v případě potřeby vládní zmocněnkyně, účastnit se jí budou pověřeni náměstci ministerstev práce a sociálních věcí, školství, mládeže a tělovýchovy, pro místní rozvoj, vnitra, průmyslu a obchodu a Agentury pro sociální začleňování.

Vláda rovněž zadala těmto resortům a Agentuře pro sociální začleňování, aby pod vedením zmocněnkyně připravily **společný plán složený z opatření rezortů na okamžitou pomoc** pro regiony zasažené nárůstem napětí. Předpokládá se, že pracovní skupina nebude zasedat pravidelně, ale především při vzniku rizika sociálních nepokojů.

2.5.3. Setkání se šéfredaktory celostátních médií

Vládní **zmocněnkyně pro lidská práva** se společně se zástupci Rady vlády pro záležitosti romské menšiny a zástupcem Agentury během září a října **setkala se šéfredaktory pěti celostátních deníků a televizních stanic**. Postupně šlo o následující schůzky s: Janou Heřmánkovou (šéfredaktorka Deníků vydávaných vydavatelstvím Vltava-Labe-Press, Robertem Čásenským (šéfredaktor deníku MF DNES), Zdeňkem Šámalem (šéfredaktorem redakce zpravodajství České televize), Vladimírem Mužíkem (šéfredaktorem redakce zpravodajství TV NOVA) a Zdeňkem Porybným (šéfredaktor deníku Právo).

¹⁰ <http://www.socialni-zaclenovani.cz/m-simunkova-utok-v-breclavi-je-cin-jednotlivcu-ne-vsech-romu>

¹¹ <http://www.socialni-zaclenovani.cz/m-simunkova-k-tomu-aby-se-situace-z-breclavi-neopakovala-muze-prispet-kazdy-z-nas>

¹² <http://www.socialni-zaclenovani.cz/tiskova-zprava-vlada-zridila-pracovni-skupinu-pro-reseni-krizi-v-regionech>

Účelem těchto schůzek bylo informování a společná diskuze o tom, jakým způsobem tato média postupují při **zobrazování Romů a příslušníků dalších menšin**. Schůzky byly vyvolány v reakci na břevclavskou událost. Po ní následovalo v médiích několik podobných případů, kdy bez podrobného ověření zveřejnila informaci o napadení Romy, která se posléze nepotvrdila.

Během schůzek se vládní zmocněnkyně informovala o tom, jak jednotlivá média postupují při zobrazování Romů a dalších menšin. Zda mají v redakcích fungující etické kodexy nebo jiné směrnice, které by se této oblasti věnovaly, jak funguje ověřování informací o podobných událostech, kolik času na něj reportéři mají, s jakými zdroji pracují. Všechny redakce kromě redakce deníku Právo potvrdily existenci etického kodexu nebo podobného materiálu (některé jsou veřejné, některé interní). Redakce Práva takový kodex nemá ani jej neplánuje zavést. Většina šéfredaktorů také potvrdila, že Břeclav pro ně byla velkým mementem a od té doby jsou k podobným zprávám o dost opatrnější. Stále však velkou váhu přikládají vyjádřením od policie. Pokud obdrží zprávy od policistů, jsou pokládány za velmi důvěryhodné, tudíž zveřejnitelné.

Dalším tématem těchto setkání byla debata o uvádění etnicity u zpráv o trestné činnosti. Zde opět většina šéfredaktorů uvedla, že toto pokládá za nevhodné (ČT, Nova, MF DNES) a že se etnicitu snaží neuvádět v případech, kde není zmíněný možný rasový podtext. Nemohou však zaručit, že v některých, obzvláště regionálních redakcích se to dosud nestává. V některých případech byla domluvena možnost upozornění na nepatřičné uvedení etnicity, která pak může být v internetových článcích odstraněna.

2.5.4. Preventivní aktivity Agentury pro sociální začleňování

V roce 2012 pokračovala činnost Agentury pro sociální začleňování ve 24 lokalitách České republiky. V každé z nich **Agentura vytvořila síť partnerů – takzvané Lokální partnerství** – kteří se v místě podílejí na práci s lidmi žijícími v podmínkách sociálního vyloučení. Tito partneři se dělí do pracovních skupin, ve kterých připravují pro každou lokalitu strategický plán sociálního začleňování. Ve většině lokalit jsou takto vytvářeny i pracovní skupiny, které se věnují tématu „bezpečnost a prevence kriminality“ a ty připravují návrhy opatření a konkrétních kroků, které mají vést k řešení hlavních problematických oblastí vztahujících se k tomuto tématu.

Oblastí, kterou členové těchto pracovních skupin na řadě míst řeší, je i působení pravicových extremistů v lokalitě a příprava na případné jimi pořádané akce. Na této platformě tak dochází k setkávání a koordinovanému postupu zástupců měst, neziskových organizací i policie. Celou oblast v Agentuře zajišťuje odborník z Oddělení řízení a koordinace (ORK), který jednotlivým lokálním konzultantům Agentury, kteří působí přímo v lokalitách, poskytuje pravidelný odborný servis k tématu, monitoruje situaci v jednotlivých lokalitách i ve zbytku republiky a konzultuje s nimi jednotlivé navrhované postupy. Tento odborník je v pravidelném kontaktu se zástupci ministerstva vnitra, kteří se zabývají problematikou extremismu a přináší jim zkušenosti a informace o aktuální situaci v sociálně vyloučených lokalitách (Zprávy o bezpečnostních rizicích v sociálně vyloučených lokalitách) a má také možnost zapojovat se do připomínkových řízení vznikající legislativy (např. připomínkování Koncepce prevence kriminality MVČR na léta 2012 až 2015).

Agentura také v roce 2012 vydala podrobnou Příručku pro obce (ke stažení na www.socialni-zaclenovani.cz/prirucka), ve které se mimo jiné podrobně věnuje tématu bezpečnosti a prevence kriminality. Příručka podrobně představuje možné nástroje, které mohou obce zavádět, aby zajistily bezpečnost a preventovaly sociopatologické jevy v místech, kde může docházet k jejich kumulaci (právě například v sociálně vyloučených lokalitách a jejich blízkosti). Příručka byla rozeslána do více než 400 obcí a měst České republiky, ve kterých vyskytují sociálně vyloučené lokality, a bude dále distribuována zájemcům, kteří s ní budou chtít pracovat.

3. Seznam použitých zkratk

AČR – Armáda ČR
ESSK – Evidenčně statistický systém kriminality
GIBS – Generální inspekce bezpečnostních sborů
GŘ – Generální ředitelství
GŘC – Generální ředitelství cel
IKSP - Institut pro kriminologii a sociální prevenci
KŘP – Krajské ředitelství policie
LEX – levicově extremistický, levicoví extremisté
MK – Ministerstvo kultury
MO – Ministerstvo obrany
MPO – Ministerstvo průmyslu a obchodu
MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí
MSP - Ministerstvo spravedlnosti
MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MV – Ministerstvo vnitra
MZ – Ministerstvo zahraničí
NSZ – Nejvyšší státní zastupitelství
PEX – Pravicově extremistický, pravicoví extremisté
PMS – Probační a mediační služba ČR
P-SNJ – Prevence sociálně nežádoucích jevů
RKP – Resortní komise pro prevenci
RMO – Rozkaz ministra obrany
SKPV – Služba kriminální policie a vyšetřování
TZ – Trestní zákoník
ÚO – Územní odbor
ÚOOZ – Útvar pro odhalování organizovaného zločinu
ÚV – Úřad vlády
VPŠ MV – Vyšší policejní škola Ministerstva vnitra
VS - Vězeňská služba
VZP – Voják z povolání